

ET

EUROOPA
KONTROLLIKODA

2023

ELi auditi lühikokkuvõte

Euroopa Kontrollikoja
2023. aasta aastaaruannete tutvustus

EUROOPA KONTROLLIKODA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUKSEMBURG

Tel. +352 4398-1

Päringud: <https://eca.europa.eu/et/contact>

Veebisait: <https://eca.europa.eu>

Twitter: @EJAuditors

NB! Ümardamise tõttu ei pruugi mõned käesolevas dokumendis esitatud arvude kogusummad võrduda üksikute kirjete summaga.

Lisateavet Euroopa Liidu kohta saab internetist Euroopa serverist (<https://europa.eu>).

ET

2023

ELi auditi lühikokkuvõte

Euroopa Kontrollikoja

2023. aasta aastaaruannete tutvustus

Sisukord

Presidendi eessõna	4
Üldtulemused	6
Peamised leiud	6
Mida me auditeerisime	8
ELi 2023. aasta eelarve arvudes	8
Kust on raha pärit?	8
Milleks raha kasutatakse?	9
Mida meie audit hõlmas?	10
Meie leiud	10
Meie kinnitav avaldus ELi eelarve kohta	10
ELi raamatupidamise aastaaruanne annab õige ja õiglase ülevaate	10
Märkusteta arvamus tulude kohta	11
Vastupidine arvamus ELi eelarvekulutuste kohta	12
Esitasime taaste- ja vastupidavusrahistu 2023. aasta kulutuste kohta märkustega arvamuse	15
Täpsem ülevaade meie tulemustest	16
Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine	16
Riskid ja väljakutsed	22
ELi eelarvest rahastatud tegevuste tulemuslikkus	30
Tulud	34
Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond	37
Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused	40
Loodusvarad	45
Ränne ja piirihaldus, julgeolek ja kaitse	50
Naabrus ja maailm	54
Euroopa avalik haldus	58
Taaste- ja vastupidavusrahistu	61
Euroopa Arengufondid	66
Selgitav taustteave	71
Euroopa Kontrollikoda ja tema töö	71

Presidendi eessõna

Oleme jõudmas ELi 2021.–2027. aasta mitmeaastase finantsraamistiku (MFRi) keskpaika. Viimastel aastatel on toimunud suured muutused ja tekkinud enneolematud probleemid, millele liit on reageerinud märkimisväärsete poliitiliste ja finantsmeetmetega. See näitab, kui oluline on usaldusväärne finantsjuhtimine ja järelvalve ELi kõigil tasanditel. Oma töö kaudu aitab kontrollikoda parandada ELi poliitika finantsjuhtimist ja tõhusust. Meie aastaaruanne on nende eesmärkide saavutamise üks peamisi vahendeid.

Esitame 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse kohta märkusteta arvamuse ja järeldame, et see kajastab täpselt ELi finantsolukorda. Meie aastaaruandes leitakse taas, et kogu auditi tõendusmaterjali kohaselt ei sisaldanud ELi tulud olulisel määral vigu.

Seetõttu esitame eelarveaasta 2023 kulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta kolmandat aastat järjest kaks eraldi arvamust: ühe ELi traditsioonilise eelarve ning teise taaste- ja vastupidavusraha kohta. Traditsioonilise ELi eelarve ja MFRi puhul on meie hinnanguline veamäär ELi eelarve kulutustes tõusnud 5,6%-ni (2022. aastal 4,2%). Seetõttu esitame ELi eelarvekulutuste kohta vastupidise arvamuse.

Olulise veamäära leidsime endiselt rubriikides „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ (9,3%; 2022. aastal 6,4%, 2021. aastal 3,6%) ja „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ (3,3%; 2022. aastal 2,7%). Rubriigi „Loodusvarad“ veamäär on endiselt 2,2% (2022. aastal 2,2%). Kõige levinumad vealiigid on jätkuvalt need, mis on seotud toetuskõlbatute projektide, kulude ja riigihangetega.

ELi eelarve hinnangulise veamäära oluline suurenemine, mis on peamiselt tingitud ühtekuuluvuspoliitika kulutustes leitud vigadest (45% rohkem võrreldes eelmise aastaga), on murettekitav. Sellised järsud tõusud toimuvad sageli MFRi lõppetappides, mil surve kulutada muutub intensiivsemaks, koormates haldusressurse ja suurendades veariski. Seda survet haldusressurssidele süvendab veelgi erinevate ja konkureerivate ELi vahendite, sealhulgas taaste- ja vastupidavusraha samaaegne kasutamine.

2023. aasta lõpuks oli taaste- ja vastupidavusraha kolmandaks rakendusaastaks välja makstud ligikaudu 40% (33% ilma eelmakseteta) taaste- ja vastupidavusraha eraldatud toetussummadest. 2023. aastal oli taaste- ja vastupidavusraha kogukulutuste maht 53,6 miljardit eurot. Meie audit hõlmas 17 liikmesriigile tehtud 23 toetusmakset kogusummas 46,3 miljardit eurot, ning eelmaksete tasaarvestamistsummas 7,3 miljardit eurot.

Meie hinnang taaste- ja vastupidavusraha maksetaotlustele põhineb taaste- ja vastupidavusraha määruuses sätestatud maksetingimustel, mis tähendab, et eesmärgid ja sihid peavad kõigepealt olema rahuldavalt täidetud ning vastama teistele peamistele rahastamiskõlblikkuse tingimustele. Tuginedes maksetaotluste hinnangule ja kvalitatiivsete leidudele, nagu eesmärkide ja sihtide nõrk ülesehitus ning puudused liikmesriikide aruandlus- ja kontrollisüsteemides, esitame taaste- ja vastupidavusraha kulutuste kohta märkustega arvamuse.

Taaste- ja vastupidavusraha maksed liikmesriikidele ei põhine meetmete tegelikul maksumusel ning liikmesriigid ei kajasta lõplike vahendite saajate tegelikke kulusid. Lisaks ei ole ELi ja riigisestest õigusnormide järgimine taaste- ja vastupidavusraha raames maksete tegemise tingimus. Meie töö ühtekuuluvuse valdkonnas on toonud esile tõsiseid puudusi, mis puudutavad nende eeskirjade mittejärgimist, ning veamäär on viimase kolme aasta jooksul märkimisväärselt kasvanud. Võttes arvesse, et kõnealused projektid on sarnased taaste- ja vastupidavusraha rahastatavate projektidega ja neid kontrollivad sageli liikmesriikide samad asutused, on meie arvates oht, et taaste- ja vastupidavusraha kulutustes esineb sarnaseid vigu. Taaste- ja vastupidavusraha raames ei kontrollita aga süstemaatiliselt vastavust ELi ja riigisestest eeskirjadele.

Oleme sellele kindluse puudumisele varem tähelepanu juhtinud oma eriaruandes komisjoni taaste- ja vastupidavusraha kontrolliraamistiku kohta. Väljendasime hiljuti muret ka taaste- ja vastupidavusraha ülesehituse ja rakendamise pärast. Esiteks leidsime, et selle seireraamistik ei ole üldise tulemuslikkuse mõõtmiseks piisav. Lisaks on taaste- ja vastupidavusraha rakendamise teises pooles märkimisväärne risk, mis ohustab vahendite ärakasutamist ja meetmete lõpuleviimist. Kuna komisjon kavatses 2025. aastal esitada uue MFRi, peaks selle ülesehitus tagama ELi finantshuvide piisava kaitse kuni vahendite lõplike saajateni.

Pidades silmas järgmist MFRi, tuuakse meie aastaaruandes esile mitmed ELi eelarvega seotud riskid ja probleemid. Need hõlmavad kulukohustustest vabastamise ohtu, suurenevat finantsriski ja kasvavaid finantsriske, mis on tingitud Venemaa Ukraina-vastasest agressioonsõjast. Lisaks tuleb uute tulevikuprioriteetide, nagu julgeolek ja kaitse ning laienemine, rahastamist oluliselt suurendada. Otsustajad peavad kindlaks tegema, kuidas neid rahalisi vajadusi täita. Loodame teha koostööd äsja ametisse nimetatud komisjoni ja Euroopa Parlamendiga ning töhustada ELi vahendite haldamist ja järelevalvet. Meie ülesanne on jätkuvalt suurendada kodanike usaldust, parandades aruandekohustust ja läbipaistvust kogu ELi tegevuses.

Lõpetuseks tahaksin tänada kontrollikoja töötajaid nende pühendumuse ja asjatundlikkuse eest. Nende töö ja professionaalsus on kontrollikoja aastaaruande koostamisel ja institutsiooni arendamisel otsustava tähtsusega.

Euroopa Kontrollikoja president
Tony Murphy

Üldtulemused

Peamised leiud

Esitame Euroopa Liidu 2023. aasta raamatupidamise aastaaruande usaldusväarsuse kohta märkusteta auditiarvamuse.

Esitame märkusteta arvamuse ka 2023. aasta tulude seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

Esitame kaks eraldi arvamust 2023. aasta kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta:

- ELi eelarve kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta esitame vastupidise arvamuse;
- taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta esitame märkustega arvamuse.

Oma kinnitavas avalduses esitame rohkem teavet, tuginedes oma arvamusele 2023. aasta kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

- Kokkuvõttes oli ELi eelarvekulutuste hinnanguline veamäär oluline: **5,6%** (2022. aastal: 4,2%).
- Oma riskihindamises määrame kindlaks **suure riskiga** ELi kulutused, mille puhul toetusesaajad peavad kantud kulude hüvitamise taotlemisel sageli järgima keerulisi eeskirju. Suure riskiga kulutuste osakaal meie auditi andmekogumis oli endiselt märkimisväärne – **64,4%** (2022. aastal 66,0%). Kõnealusel aastal on veamäär meie hinnangul **7,9%** (2022. aastal 6,0%). Vead on olulised ja läbiva iseloomuga ning me esitame **ELi eelarve kulutuste kohta vastupidise arvamuse**.
- **Taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste** puhul tegi komisjon 2023. aastal liikmesriikidele 23 toetusmakset. Need hõlmasid kokku 542 eesmärki ja kõiki 135 sihti. Tuvastasime kvantitatiivseid leide seitsme makse puhul. Neist maksetest kuus olid olulisel määral vigadest mõjutatud ning taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste kohta esitame märkustega arvamuse.
- 2023. aasta haldus- ja tulemusaruandes avaldatud **komisjoni hinnanguline veamäär** (maksete vearisk) on 1,9%, mis on tunduvalt allpool meie arvutatud vahemikku. Komisjoni ja liikmesriikide järelkontrollide piirangud MFRi rubriikides 1, 2 ja 6 mõjutavad aasta haldus- ja tulemusaruandes avaldatud maksete veariski ja seega ka komisjoni riskihindamist.

- Teatasime Euroopa Pettustevastasele Ametile (**OLAF**) 2023. aastal 20-st pettusekahtluse juhtumist (2022. aastal 14-st): 19-st juhtumist, mille avastasime oma 2022. aasta kulude auditis, ja ühest juhtumist, mille avastasime oma 2021. aasta kulude auditis. OLAF on nende juhtumite suhtes juba algatanud neli juurdlust. Samal ajal teatasime Euroopa Prokuratuurile (**EPPO**) 17 juhtumist, seoses millega on EPPO juba algatanud üheksa juurdlust. 2023. aasta kulutuste auditi käigus tuvastasime juba 12 pettusekahtlusega juhtumit.
- ELi eelarve ja NGEU toetustega seotud **täitmata kulukohustused**, mis kujutavad endast võlakohustusi, kui neid ei vabastata, suurenesid 2023. aasta lõpuks rekordilisele tasemele – 543 miljardi euroni (2022. aastal 453 miljardit eurot). Neist täitmata kulukohustustest 90,3% võeti pärast 2021. aastat.
- **Laenuvõtmisest tulenev ELi võlg** (nimiväärtuses) suurenes 2023. aasta lõpuks märkimisväärselt – 458,5 miljardi euroni (2022. aastal 348 miljardit eurot). Suurem osa sellest laenujäägist on seotud NGEU laenudega, mille maht on 268,4 miljardit eurot. EL võib NGEU jaoks 2026. aasta lõpuks laenata täiendavalt 443,6 miljardit eurot. Toetust saavad riigid peavad kandma kõik kulud, mida EL kannab seoses NGEU laenude jaoks vahendite laenamisega, sealhulgas need, mis on seotud intressimäära- ja muude finantsriskide juhtimisega. Kõik NGEU toetuste ja programmide lisatoetustega seotud kulud kaetakse ELi eelarvest.
- **ELi eelarve riskipositsioon**, mis koosneb liikmesriikidele või kolmandatele riikidele välja makstud ELi laenude tagatistest ja tingimuslikest kohustustest, suurenes 248 miljardilt eurolt 2022. aastal 298 miljardi euroni 2023. aastal. See tulenes peamiselt liikmesriikidele antud taaste- ja vastupidavusrahastu laenudest ning Ukrainale antud makromajandusliku finantsabi + laenudest. ELi eelarve riskipositsioon suureneb jätkuvalt, kuna 2023. aasta lõpuks oli sõlmitud 211,7 miljardi euro suuruses summas lepinguid taaste- ja vastupidavusrahastu laenudeks, mida ei ole välja makstud.
- **ELi eelarve riskipositsioon seoses Ukrainaga** suurenes 2023. aastal 2022. aastaga võrreldes rohkem kui kaks korda (16 miljardilt eurolt 33,7 miljardi euroni). Oleme rõhutanud, et võimalike makseviivitustega seotud riskide ülekandmine tulevikku võib avaldada survet tulevastele eelarvetele ja maksevajadustele.

Meie aastaaruanded ELi eelarveaasta 2023 ning 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondist rahastatud tegevuste kohta on täies mahus avaldatud meie **veebisaidil** (eca.europa.eu).

Mida me auditeerisime

ELi 2023. aasta eelarve arvudes

Euroopa Parlament ja nõukogu võtavad vastu ELi aastaelarve, mis põhineb mitmeks aastaks kokku lepitud pikemaajalisel raamistikul (*mitmeaastane finantsraamistik (MFR)*). 2023. aastal tehti sellest eelarvest makseid 162,0 miljardi euro ulatuses, mis moodustas 98,1% olemas olnud summast.

Koos sihtotstarbelise tulu (peamiselt taaste- ja vastupidavusraha toetused summas 48 miljardit eurot ja NGEUst makstavad MFRi rahastamisprogrammide lisatoetused summas 19 miljardit eurot) arvelt tehtud täiendavate maksetega summas 74,7 miljardi eurot ja 2022. aastast üle kantud assigneeringutega summas 2,4 miljardi eurot moodustasid makseid 2023. aastal kokku 239,2 miljardi eurot. Makseteks ette nähtud kogueelarve (265,7 miljardi eurot) kasutusmäär oli 90,0%.

Ilma taaste- ja vastupidavusraha 48,0 miljardi euro suuruse toetuseta kulutati ELi 2023. aasta eelarvest kokku 191,2 miljardi eurot.

Kust on raha pärit?

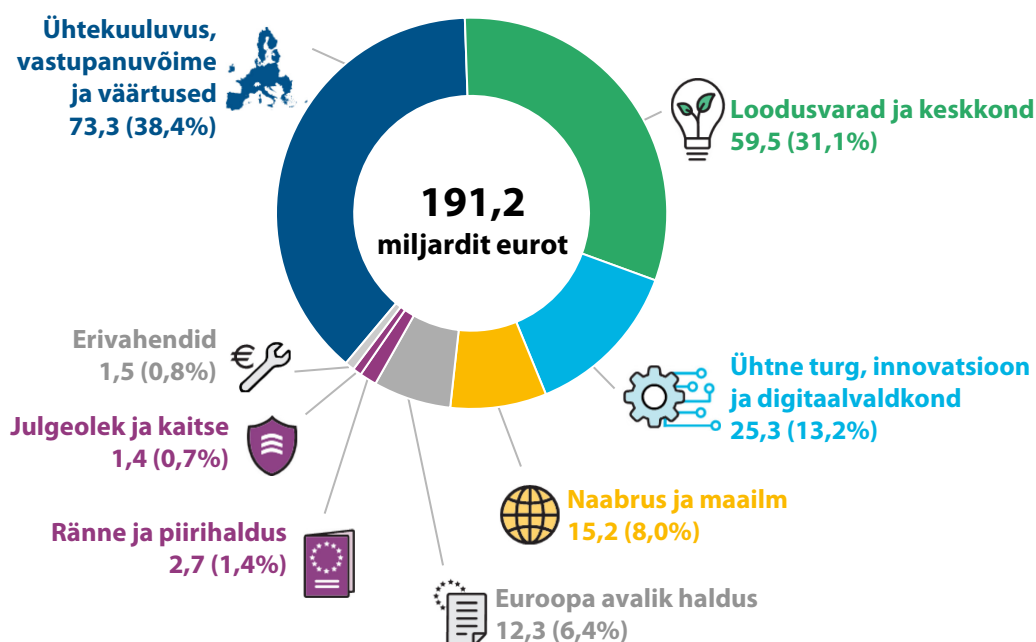
2023. aasta kogutulu oli 248,4 miljardi eurot. Suurimat osa ELi eelarvest rahastatakse summadest, mida liikmesriigid maksavad proportsionaalselt oma kogurahvatuluga (97,7 miljardit eurot). Muud allikad on liikmesriikide kogutud käibemaksul põhinev osa (22,5 miljardit eurot), tollimaksud (22,1 miljardi eurot) ja ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinev osa (7,2 miljardi eurot). 67,6 miljardi ELi tuludest moodustab raha, mis on laenatud liikmesriikidele NGEU raames tagastamatu rahalise toetuse andmiseks. On ka muid tulusid (31,3 miljardi eurot). Kõige olulisemad neist on liidu lepingutest ja programmidest tulenevad sisse- ja tagasimaksud.

Milleks raha kasutatakse?

ELi aastaeelarvest rahastatakse mitmeid valdkondi, nagu on näidatud *joonisel 1*.

Joonis 1. ELi 2023. aasta eelarvekulutused MFRi rubriikide kaupa

(miljardites eurodes)

MFR 1 (5. peatükk)	Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond
MFR 2 (6. peatükk)	Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused
MFR 3 (7. peatükk)	Loodusvarad ja keskkond
MFR 4 (8. peatükk)	Ränne ja piirihaldus
MFR 5 (8. peatükk)	Julgeolek ja kaitse
MFR 6 (9. peatükk)	Naabrus ja maailm
MFR 7 (10. peatükk)	Euroopa avalik haldus
Erivahendid	(väljaspool mitmeaastast finantsraamistikku)

Allikas: kontrollikoda.

Umbes kolm neljandikku eelarvest kulutatakse eelarve jagatud täitmise raames. Selle eelarve täitmise meetodi kohaselt jaotavad liikmesriigid rahalisi vahendeid, valivad projekte ja haldavad ELi kulutusi, samal ajal kui lõplik vastutus jääb komisjonile. See kehtib näiteks MFRi rubriikide „Loodusvarad ja keskkond“ ning „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ puhul.

Taaste- ja vastupidavusraha raames fikseerivad liikmesriigid oma riiklikes taaste- ja vastupidavuskavades eelnevalt reformid ja investeeringud, ning komisjon maksab neile nendega seotud eesmärkide ja sihtide saavutamise eest. Liikmesriigid võivad taotleda väljamakseid kaks korda aastas, kui nad esitavad piisavad tõendid, et asjakohased eesmärgid ja sihid on rahuldavalt täidetud. Komisjoni kontrollisüsteem peab tagama, et taaste- ja vastupidavusraha maksed oleksid seaduslikud ja korrektsed, mis omakorda sõltub peamiselt eesmärkide ja sihtide rahuldavast saavutamisest. 2023. aasta lõpuks oli komisjon teinud 37 toetusmakset (2021. aastal ühe, 2022. aastal 13 ja 2023. aastal 23) kogusummas 141,6 miljardi eurot, sealhulgas 22,7 miljardi eurot eelmakseid, mida ei ole veel tasaarvestatud.

Mida meie audit hõlmas?

Auditeerime igal aastal raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ning selle aluseks olevate tulu- ja kulutehingute vastavust. Meie auditi andmekogum tulude testimiseks moodustas 2023. aastal 248,4 miljardit eurot. Meie kulutehingute auditi andmekogum hõlmab vahe- ja lõppmakseid ning eelmaksete kontrollimist ja heakskiitmist. Eelmakseid me ei kontrolli. Meie kulude testimise auditi kogusumma oli üldeelarves 161,2 miljardi eurot ning taaste- ja vastupidavusrahastu puhul 53,5 miljardi eurot. Taaste- ja vastupidavusrahastu kulud hõlmasid 23 toetusmakset kogusummas 46,3 miljardi eurot ja nendega seotud eelmaksete tasaarvestamist summas 7,2 miljardi eurot. Need maksed tehti 17 liikmesriigile ning hõlmasid 542 eesmärki ja 135 sihti.

Üldeelarve kulutusi uurime hetkel, mil ELi vahendite lõplikud saajad on võtnud meetmeid või kandnud kulusid. Taaste- ja vastupidavusrahastust liikmesriikidele tehtavate maksete peamise tingimusena nõuab komisjon, et eelnevalt kindlaks määratud eesmärgid või sihid oleksid rahuldavalt täidetud. Me kontrollime taaste- ja vastupidavusrahastu kulutusi hetkel, mil liikmesriigid taotleavad makset oma eelnevalt kindlaks määratud eesmärkide või sihtide saavutamise eest, ning hetkel, mil komisjon on need heaks kiitnud. Keskendusime sellele, kas eesmärgid ja sihid on rahuldavalt täidetud ning kas rahastamiskõlblikkuse tingimused on täidetud. Meie audit ei hõlma taaste- ja vastupidavusrahastu laenukomponenti.

Meie leiud

Meie kinnitav avaldus ELi eelarve kohta

Kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 287 esitame Euroopa Parlamendile ja Euroopa Liidu Nõukogule kinnitava avalduse, mis käsitleb ELi konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsust ning tehingute seaduslikkust ja korrektsust. See on meie aastaaruande keskne element.

ELi raamatupidamise aastaaruanne annab õige ja õiglase ülevaate

ELi 2023. aasta raamatupidamise aastaaruanne kajastab kõigis olulistes aspektides õiglaselt ELi finantstulemusi ning liidu varasid ja kohustusi aasta lõpu seisuga vastavalt rahvusvahelistele avaliku sektori raamatupidamisstandarditele.

Seetõttu esitame ELi raamatupidamise aastaaruande usaldusväärsuse kohta märkusteta auditiarvamuse (nagu igal aastal alates 2007. aastast).

ELi bilanss sisaldas 2023. aasta lõpus pensionide ja töötajatele makstavate muude hüvitiste kohustust summas 90,8 miljardi eurot (2022. aastal 80,6 miljardi eurot). Pensionikohustuse suurenemine 2023. aastal tuleneb peamiselt nominaalse diskontomäära vähenemisest ja ELi avalike teenistujate keskmise eluea tabeli ajakohastamisest. Diskontomäära mõjutas peamiselt intressimäärade muutumine ja oodatav tulevane inflatsioon.

Alates 1. veebruarist 2020 ei ole Ühendkuningriik enam ELi liikmesriik. ELi raamatupidamine näitas bilansipäeva seisuga, et Ühendkuningriigi võlgnetav netosumma väljaastumislepingus sätestatud vastastikuste kohustuste täitmiseks oli 15,5 miljardi eurot (2022. aastal 23,9 miljardi eurot).

ELi raamatupidamise aastaaruandes on Venemaa Ukraina-vastase agressioonisõja mõju laenudele ja toetustele nõuetekohaselt arvesse võetud ja avalikustatud kooskõlas raamatupidamiseeskirjade nõuetega.

Märkusteta arvamus tulude kohta

Järeldame, et tulud ei olnud olulisel määral vigadest mõjutatud. Tulude haldamise süsteemid, mida me kontrollisime, olid üldjoontes mõjusad.

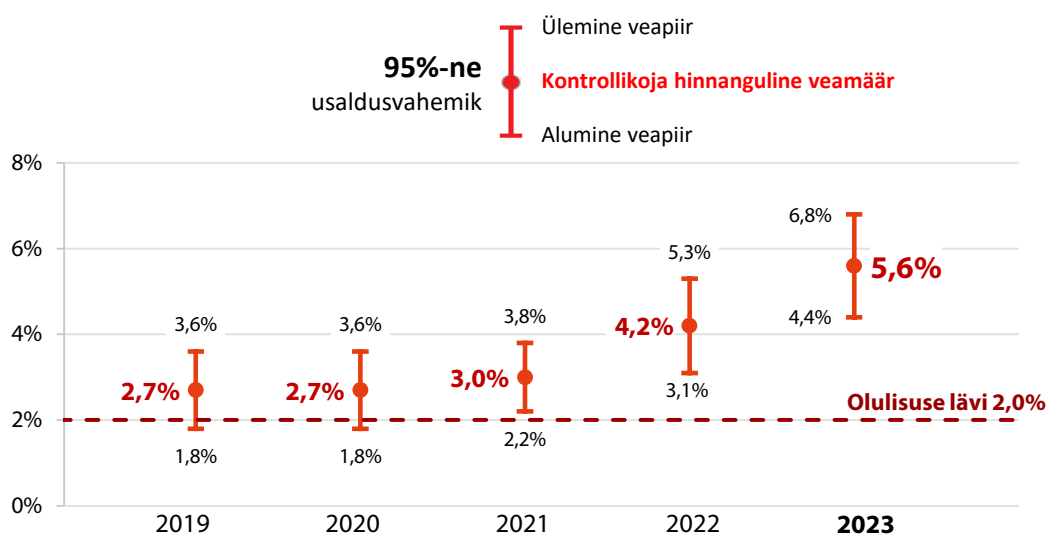

Vastupidine arvamus ELi eelarvekulutuste kohta

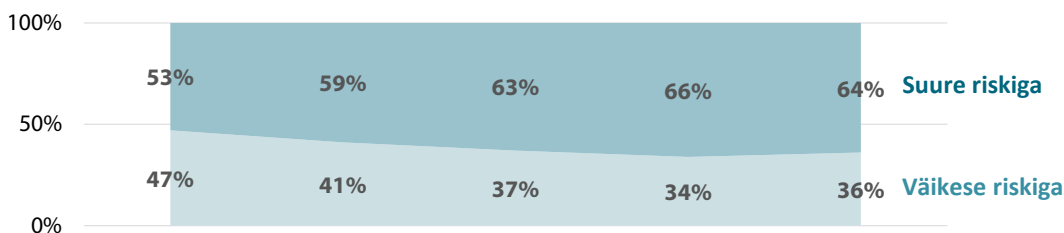
Meie määratluse kohaselt on viga summa, mida ei oleks tohtinud ELi eelarvest välja maksta. Vead tekivad siis, kui raha ei kasutata kooskõlas asjakohaste ELi õigusaktidega ja seega mitte nii, nagu nõukogu ja Euroopa Parlament olid ette näinud nende õigusaktide vastuvõtmisel, või kui raha ei kasutata kooskõlas konkreetsete riigisest eeskirjadega.

ELi eelarvekulutuste puhul on veamäär meie hinnangul vahemikus 4,4–6,8%. Selle vahemiku keskpunkt, ehk kõige tõenäolisem veamäär, on võrreldes eelmise aastaga kasvanud 4,2%-lt 5,6%-le (vt [joonis 2](#)).

Joonis 2. Hinnanguline veamäär ja auditi andmekogum (2019–2023)

Auditi andmekogum vastavalt riskile

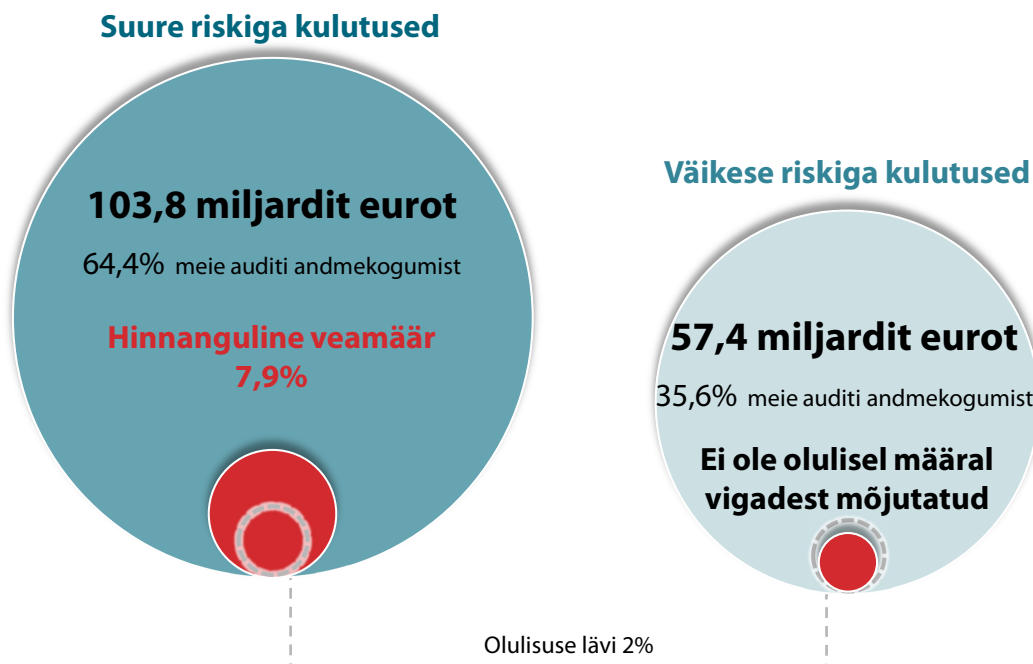

Allikas: kontrollikoda.

Üle poole meie auditi andmekogumist on taas olulisel määral vigadest mõjutatud

2023. aastal moodustasid suure riskiga kulutused meie auditi andmekogumist 64,4% (eelmisel aastal 66,0%). Leidsime jätkuvalt, et väikse riskiga kulutused ei sisaldanud olulisel määral vigu, ent suure riskiga kulutused on endiselt olulisel määral vigadest mõjutatud, mistõttu mõjutab vahendite väljamaksmise viis veariski. Meie hinnangul on suure riskiga kulutuste veamäär 7,9% (2022. aastal 6,0%) (vt [joonis 3](#)).

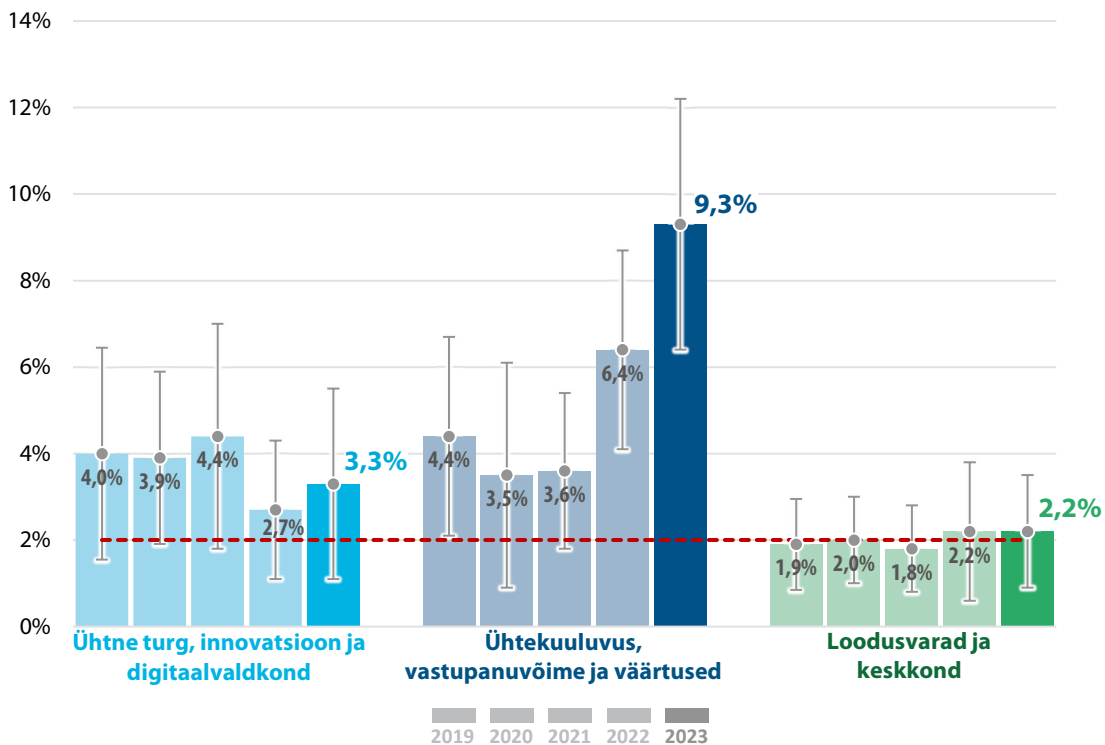
Joonis 3. 2023. aasta auditi andmekogumi jagunemine suure ja väikese riskiga kulutusteks

Allikas: kontrollikoda.

Veamäär tuleneb peamiselt rubriigist „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ (3,5 protsendipunkti), millele järgnevad „Loodusvarad ja keskkond“ (0,8 protsendipunkti) ning „Naabrus ja maailm“ (0,8 protsendipunkti). **Joonisel 4** võrreldakse meie hinnangulisi veamäärasid rubriikides „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“, „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ ning „Loodusvarad ja keskkond“ aastatel 2019–2023.

Joonis 4. MFRi rubriikide 1, 2 ja 3 hinnangulised veamäärad (2019–2023)

Allikas: kontrollikoda.

Lisaks täheldasime 2023. aastal, et rahastamiskõlblikkuse vead mõjutasid endiselt suure riskiga kulutuste hinnangulist veamäära (53%) peamiselt järgmistes rubriikides: „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“, „Loodusvarad ja keskkond“, „Naabrus ja maailm“ ning „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“. Lisaks moodustasid riigihanke- ja riigiabi eeskirjadega seotud vead suure riskiga kulutuste hinnangulisest veamäärast 31%.

Meie hinnanguliste veamäärade võrdlemine komisjoni omadega

Iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes, mille eest vastutab komisjoni volinike kolleegium, tehakse kokkuvõtte sisekontrolli ja finantsjuhtimist käsitlevatest iga-aastastest tegevusaruannetest saadud põhiteabest. See sisaldab maksete veariski, mis on komisjoni hinnang makstud summa kohta, mis ei ole kooskõlas kohaldatavate eeskirjadega. Komisjoni arvatatud maksete vearisk on 2023. aastal 1,9%, mis on allpool meie 5,6% suurust hinnangulist veamäära (2022. aastal 4,2%) ja alla meie veamäära vahemikku, mis on 4,4–6,8%.

Sarnaselt meie hinnangulisele veamäärale ei sisalda ka komisjoni hinnang taaste- ja vastupidavusrahastu kulutusi, mille puhul ta avalikustab kontrollitulemused eraldi, tuginedes kvalitatiivsele hindamisele. Lisaks sisaldab iga komisjoni peadirektoraadi iga-aastane tegevusaruanne avaldust, milles peadirektor kinnitab, et aruanne annab finantsinformatsioonist õige ülevaate ning et peadirektori vastutusalas tehtud tehingud on seaduslikud ja korrektsed. Sel eesmärgil esitasid kõik peadirektoraadid oma kulutuste maksete hinnangulise veariski, välja arvatud taaste- ja vastupidavusrahastu puhul, mille kontrollitulemusi hindab komisjon liikmesriikide ning oma auditite ja kontrollide tulemuste kombinatsiooni alusel.

MFRi iga rubriigi puhul, mille kohta me erihinnangu esitame, võrdlesime komisjoni 2023. aasta maksete veariski meie hinnangulise veamääraga. Võrdlus näitab, et komisjoni arvud on nende kolme poliitikaaldkonna puhul meie hinnangutest väiksemad. Leidsime, et „Ühtse turu, innovatsiooni ja digitaalvaldkonna“ rubriigi puhul oli komisjoni hinnanguline maksete vearisk 1,4%, mis on meie vahemiku alumises pooles ja jääb allapoole meie hinnangulist veamäära. Rubriigi „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ oli komisjoni hinnanguline maksete vearisk 2,6%, mis on oluliselt allpool meie hinnangulist veamäära, ning „Loodusvarade ja keskkonna“ rubriigi puhul oli komisjoni hinnanguline maksete vearisk (1,9%) meie vahemiku alumises pooles ja jääb allapoole meie hinnangulist veamäära.

Iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes esitab komisjon oma üldise riskihinnangu 2023. aasta kulutuste kohta, et tuua välja suure riskiga valdkonnad ja neile keskenduda. Komisjoni hinnangul on maksete vearisk väike 67% puhul kulutustest, keskmine 9% ja suur 24% puhul. Oma töö käigus leidsime komisjoni järelkontrollides siiski piiranguid, mis üheskoos mõjutavad komisjoni riskihindamise usaldusväärsust. Üks enim mõjutatud rubriike oli „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“, kus meie hinnangul oli enamik kulutusi suure riskiga, samas kui komisjon liigitas neist sellisteks vaid väikese osa.

Esitasime taaste- ja vastupidavusrahastu 2023. aasta kulutuste kohta märkustega arvamuse

Taaste- ja vastupidavusrahastu on ajutine instrument, mille rakendamine ja rahastamine erineb oluliselt ELi eelarvekulutustest. Kui ELi eelarvest tehtud kulutuste puhul makstakse toetusesaajatele teatud tegevuste eest või hüvitatakse tekkinud kulud, siis taaste- ja vastupidavusrahastu raames makstakse liikmesriikidele toetust eelnevalt kindlaks määratud eesmärkide või sihtide rahuldava saavutamise eest. Taaste- ja vastupidavusrahastu puhul uurisime seetõttu, kas eelnevalt kindlaks määratud eesmärgid või sihid saavutati rahuldavalt ning kas horisontaalsed rahastamiskõlblikkuse tingimused olid täidetud.

Meie töö üldine auditi tõendusmaterjal näitab, et kontrollitud 452 taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärgist ja sihist 16 ei vastanud makse- või rahastamiskõlblikkuse tingimustele. Need juhtumid puudutavad seitsmele liikmesriigile tehtud seitset makset. Samuti leidsime juhtumeid, kus eesmärgid või sihid olid ebamääraselt määratletud ning puudusi liikmesriikide kontrollisüsteemides. Probleeme esines ka liikmesriikide liidu vahendite haldaja kinnituses sisalduva teabe usaldusväärsusega.

Soovite täiendavat teavet? Täielik teave peamiste leidude kohta on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 1. ja 11. peatükis. Meie aastaaruanne on täies mahus avaldatud meie **veebisaidil** (eca.europa.eu).

Täpsem ülevaade meie tulemustest

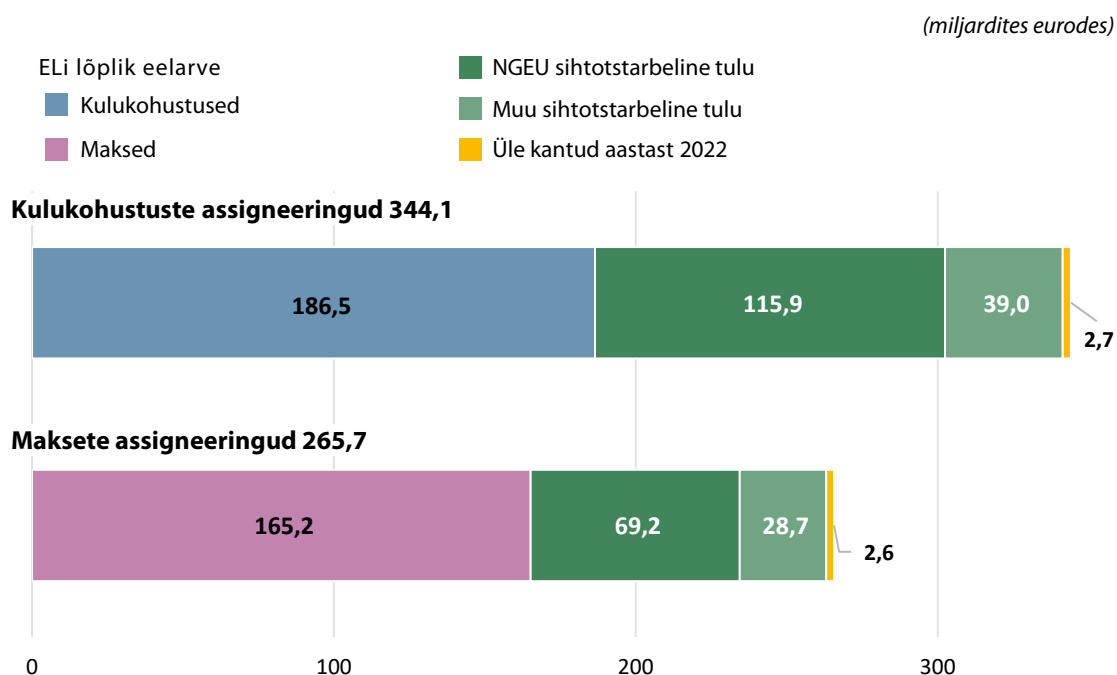

Eelarve haldamine ja finantsjuhtimine

ELi eelarve täitmise määr oli kulukohustuste puhul kõrge, kuid maksete puhul madal

2023. aasta oli 2021.–2027. aasta MFRi kolmas aasta. [Joonisel 5](#) on näidatud ELi eelarve kogukulutused, sealhulgas NGEU toetused.

Joonis 5. ELi 2023. aasta eelarves kasutada olevad assigneeringud, sealhulgas NGEU toetused kokku

Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

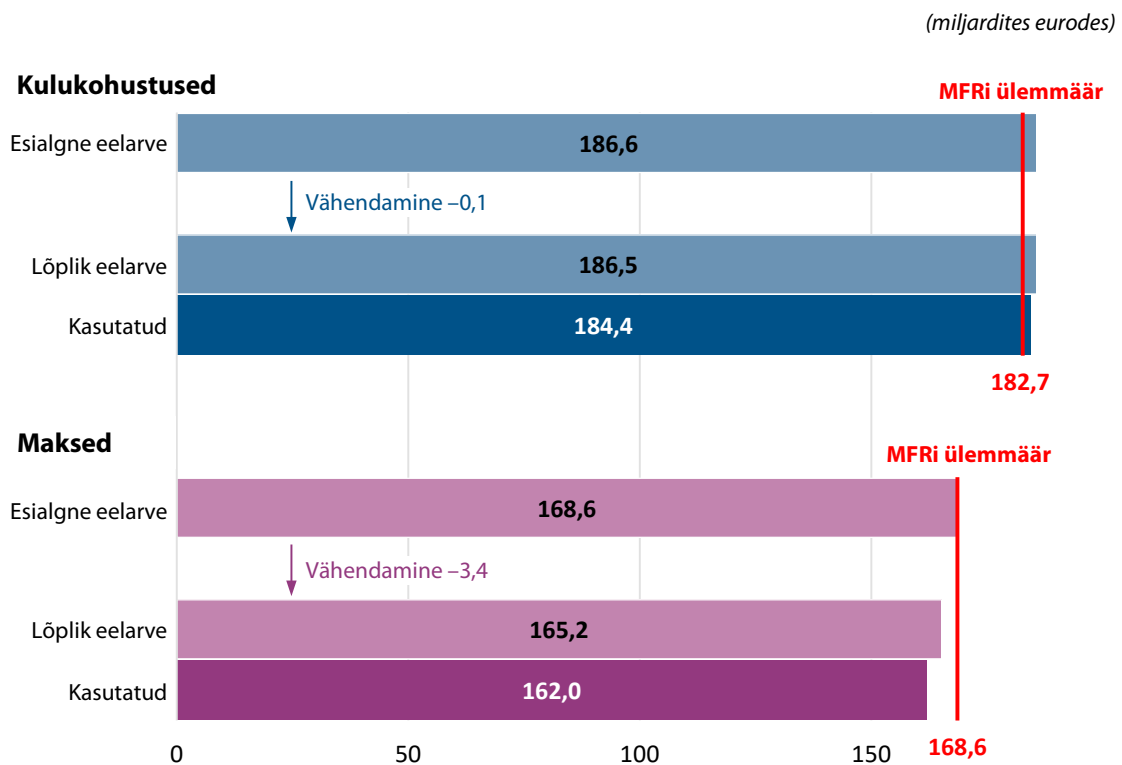
Peaaegu kõik ELi 2023. aasta eelarve kulukohustuste assigneeringud kasutati ära

Kulukohustuste assigneeringute lõplik eelarve oli 186,5 miljardi eurot, mis ületab MFRi 182,7 miljardi euro suurust ülemmäära. Selleks kasutati MFRi erivahendeid, nagu Brexitiga kohanemise reserv, Globaliseerumisega Kohanemise Euroopa Fond ning solidaarsus- ja hädaabireserv. Nende instrumentide raames saab uute või ettenägematute sündmuste korral eraldada täiendavat rahastamist, mis ületab MFRi ülemmäärasid. 2023. aasta eelarves võetud kulukohustuste kogusumma oli 184,4 miljardi eurot.

Maksed olid algselt kavandatud väiksemad ja alla MFRi ülemmäära

2023. aastal oli lõplik kogueelarve 165,2 miljardi eurot, mis jäi alla MFRi ülemmäära. 2023. aasta lõplikust eelarvest tehtud maksete kogusumma oli 162,0 miljardi eurot. Vt [joonis 6](#).

Joonis 6. Eelarve täitmine 2023. aastal

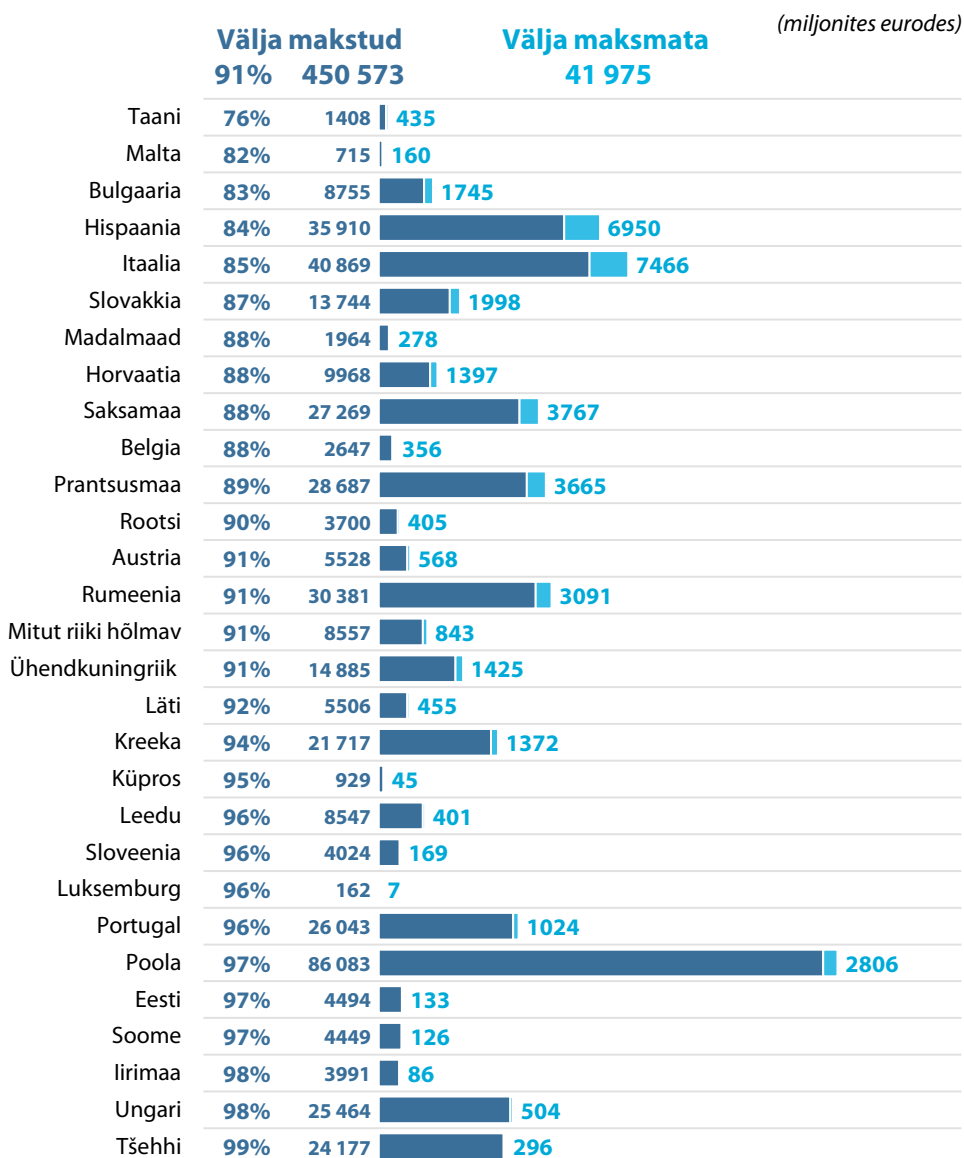
Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

Koos sihtotstarbelise tulu (peamiselt NGEU toetused) arvelt tehtud täiendavate maksetega summas 74,7 miljardi eurot ja 2022. aastast üle kantud assigneeringutega summas 2,4 miljardit eurot moodustasid maksed 2023. aastal kokku 239,2 miljardi eurot. Seega oli maksete eelarve kasutamise määr 90,0% kõigist maksete assigneeringutest summas 265,7 miljardit eurot.

2014.–2020. aasta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite kasutamine aeglustus 2023. aastal, kuid maksetaotluste ja lõpetamisdokumentide esitamise tähtaega pikendati ühe aasta võrra

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide maksed (v.a NGEU vahendid) ulatusid 2023. aastal 54,7 miljardi euroni, mida oli vähem kui eelmisel kolmel aastal (64,7 mld eurot 2022. aastal, 75,1 mld eurot 2021. aastal ja 72 mld eurot 2020. aastal). 2023. aasta lõpuks moodustasid kõik 2014.–2020. aasta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide maksed seega 450,6 miljardi eurot 492,6 miljardi euro suurusest kogueraldisest, mille tulemusel oli kasutusmäär 91,5%. Kuigi erinevused selles, kuidas liikmesriigid Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide kasutasid, olid 2022. aastaga võrreldes väiksemad, jäi nelja liikmesriigi kasutusmäär 2023. aasta lõpus alla 85% (vt [joonis 7](#)).

Joonis 7. 2014.–2020. aasta Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide (v.a NGEU) kasutamine 2023. aasta lõpu seisuga liikmesriikide kaupa

Allikas: kontrollikoda komisjoni avatud andmeplatvormi (seisuga 8. veebruar 2024) ja muude komisjoni andmete põhjal.

Endiselt tehti vähe makseid perioodi 2021–2027 jagatud eelarve täitmise alla kuuluvatest fondidest, mida reguleeritakse ühissätete määrusega

2023. aastal sisaldasid ühissätete määruse alusel jagatud eelarve täitmise alla kuuluvate fondide maksed (6,3 mld eurot) eelmakseid summas 4,1 miljardi eurot ja vahemakseid summas 2,2 miljardi eurot. 2023. aastal ei taotlenud 11 liikmesriiki vahemakseid ühestki ühissätete määrusega reguleeritud fondist. 2023. aasta lõpus oli maksete kogusumma 12,8 miljardi eurot, mis moodustab 2021.– 2027. aasta MFRI kogusummast vaid 3,2%.

2023. aastal seadsid liikmesriigid prioriteediks meetmed, mille eesmärk on edendada 2014.– 2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika vahendite kasutamist ja kiirendada NGEU rakendamist. Võrreldes eelmise programmi perioodiga ollakse fondide rakendamisega kokkuvõttes ühe aasta võrra ajakavast maas.

EAFRD maksete tegemine uue ÜPP raames algas 2023. aastal aeglaselt

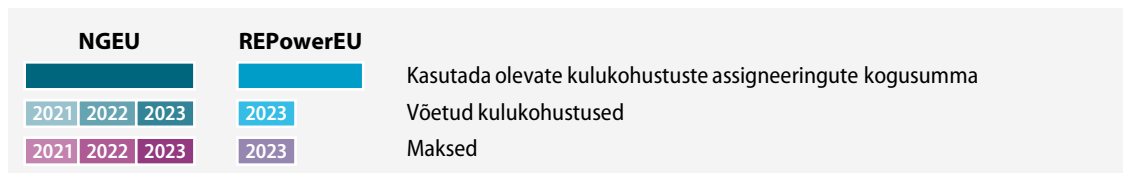
Alates 2023. aastast kehtivad EAFRD suhtes uued ühise põllumajanduspoliitika määrused. 2023. aasta lõpus moodustasid EAFRD maksed 0,7 miljardi eurot ja kasutusmäär oli vaid 1%.

Taaste- ja vastupidavusrahanõu ning NGEU lisatoetusprogrammide maksed olid 2023. aastal oodatust väiksemad

2023. aasta veebruaris muutsid Euroopa Parlament ja nõukogu taaste- ja vastupidavusrahanõu määrust, et liikmesriikide taaste- ja vastupidavusrahanõu kavadesse saaks lisada REPowerEU peatüki, mida rahastatakse heitkogustega kauplemise süsteemist ja Brexitiga kohanemise reservist. 2023. aasta lõpuks oli komisjon kõik NGEUst rahastatud taaste- ja vastupidavusrahanõu toetused kulukohustustega sidunud (337,9 mld eurot). REPowerEU peatükkide kulukohustused olid 18,5 miljardi eurot (17,3 miljardi eurot HKSist ja 1,2 miljardi eurot Brexitiga kohanemise reservist), ülejäänud 0,4 miljardi eurot Brexitiga kohanemise reservist tuli kulukohustustega siduda hiljem. Taaste- ja vastupidavusrahanõu toetuste 2023. aastal tehtud maksete kogusumma oli 48 miljardi eurot. Veel 2022. aasta juunis prognoosis komisjon, et NGEUst rahastatud taaste- ja vastupidavusrahanõu maksed, mis on seotud eesmärkide ja sihtidega (v.a kava „REPowerEU“) on 2023. aastal 76,4 miljardi eurot. Komisjoni sõnul mõjutasid taaste- ja vastupidavusrahanõu rakendamist negatiivselt mitmed tegurid, nagu kõrge inflatsioon, energiahindade tõus, üleilmsete tarneahelate probleemid, tööjõupuudus ja ebapiisav haldussuutlikkus. Võetud kulukohustustest (356,4 mld eurot) on välja makstud 141,6 miljardit eurot, mille tulemusel on taaste- ja vastupidavusrahanõu allesjäänud toetuste kogusumma 215,2 miljardi eurot. Maksed tuleb teha 2026. aasta lõpuks. Vt [joonis 8](#).

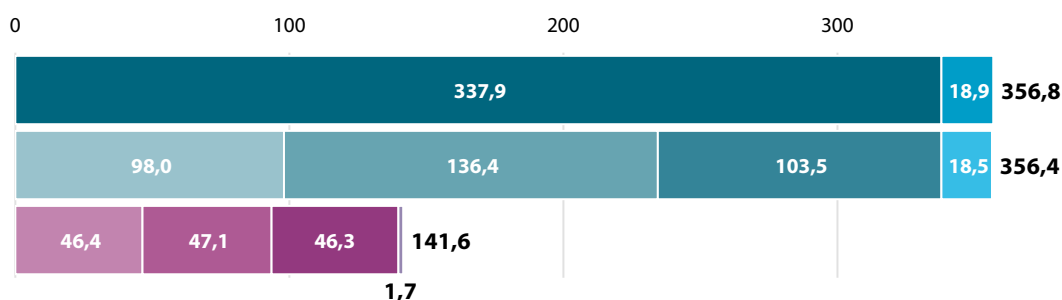

Joonis 8. Taaste- ja vastupidavusrahastu toetuste kasutamine allikate kaupa (2023. aasta lõpu seisuga)

(miljardites eurodes)

Taaste- ja vastupidavusrahastu toetused

Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

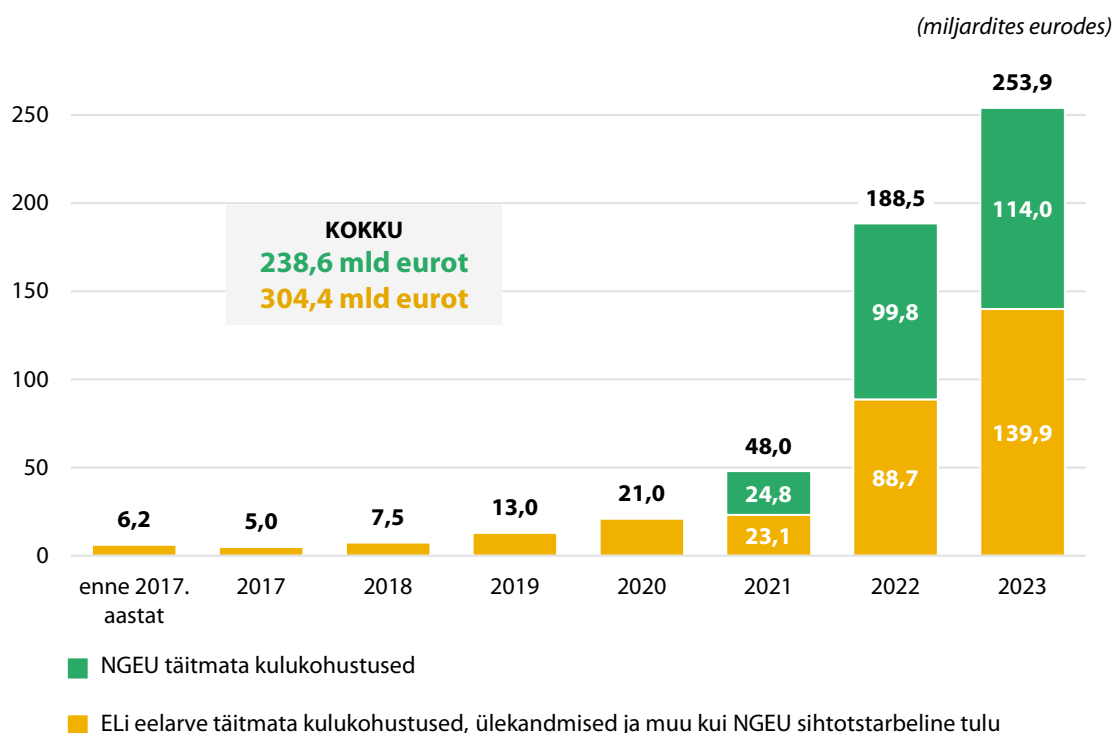
Taaste- ja vastupidavusrahastu kasutamisel liikmesriikides esineb märkimisväärsed erinevusi. 2023. aasta lõpuks ei olnud neli liikmesriiki (Iirimaa, Ungari, Madalmaad ja Rootsi) saanud eelmakseid ega esitanud maksetaotlust, samas kui kolm liikmesriiki (Belgia, Poola ja Soome) olid saanud ainult eelmakseid.

NGEU täiendavate vahendite kulukohustused MFRi programmidele moodustasid kokku 82,9 miljardit eurot esialgsest 83,1 miljardi euro suurusest eraldisest. NGEU lisamaksed olemasolevatele MFRi programmidele suurenesid 16,1 miljardilt eurolt 2022. aastal 19,0 miljardi euronit 2023. aastal. 2026. aasta lõpuni saab teha kuni 40,6 miljardi euro ulatuses makseid.

ELi eelarve ja NGEU toetuste täitmata kulukohustused moodustasid rekordilise summa – 543 miljardi eurot

Täitmata kulukohustused on võetud, kuid veel välja maksmata kulukohustuste summa. 2023. aasta lõpuks oli täitmata kulukohustuste kogusumma, mis tuleb välja maksta järgnevatel aastatel (välja arvatud juhul, kui need vabastatakse) enneolematult suur – 543 miljardi eurot. See oli 90,2 miljardi euro suurune kasv võrreldes 2022. aastaga (452,8 mld eurot). Täitmata kulukohustused on peamiselt seotud ELi eelarve, varasematest aastatest tehtud ülekandmistega (263,6 mld eurot) ja NGEU toetustega (238,6 mld eurot). Esitasime 2022. aastal soovitusena vähendada oluliselt täitmata kulukohustuste mahtu. Vt [joonis 9](#).

Joonis 9. Täitmata kulukohustuste summa tekkeaasta ja rahastamisliikide kaupa 2023. aasta lõpu seisuga

Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja komisjoni raamatupidamissüsteemi eelarve täitmise aruannete põhjal.

Riskid ja väljakutsed

MFRi muutmisega kehtestati meetmed, et maandada riske, mis on seotud NGEU täiendavate rahastamiskulude ja maksete kuhjumisega

2024. aasta veebruaris muutis nõukogu MFRi, et reageerida mitmele väljakutsele (nt jätkuv toetus Ukrainale, kõrgemad intressimäärad, suurenenud ränne ja vajadus edendada strateegilisi tehnoloogiaid). MFRi muutmisega suurendatakse 2024.–2027. aasta kulukohustuste assigneeringuid 21,0 miljardi euro võrra, millest 17 miljardit eurot on ette nähtud vastloodud Ukraina rahastu rahastamiseks.

Nõukogu võttis kasutusele ka astmelise mehhanismi. Selle eesmärk on katta NGEU laenukasutuse kulud, mis ületavad muudetud MFRi määruses sätestatud iga-aastaseid summasid, kui vastuvõetud ELi eelarves selleks vahendeid ei leita, ja kuni praeguse MFRi lõpuni. Euroopa Liidu taasterahastu „NextGenerationEU“ on erivahend, mis ületab MFRi ülemmäära ja millel ei ole kindlat summat. Komisjoni hinnangul võivad NGEU laenude täiendavad intressi- ja kupongimaksud praeguse MFRi raames ulatuda 17 miljardist eurost 27 miljardi euroni.

2021.–2027. aasta MFRi ühtekuuluvuspoliitika fondide kulukohustuste vabastamise oht

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide ning õiglase ülemineku fondi vahendite kasutusmäär 2021.–2027. aasta MFRis oli 2023. aastal jätkuvalt madal. Selle tulemusena vähendasid eelarvepädevad institutsioonid ERFi (–1,1 mld eurot) ja ESF+ (–0,7 mld eurot) 2023. aasta maksete assigneeringuid. 2022. aastal 2021.–2027. aasta ühissätete määruse alusel võetud kulukohustuste puhul võib kulukohustuste vabastamise oht realiseeruda juba 2025. aasta lõpus.

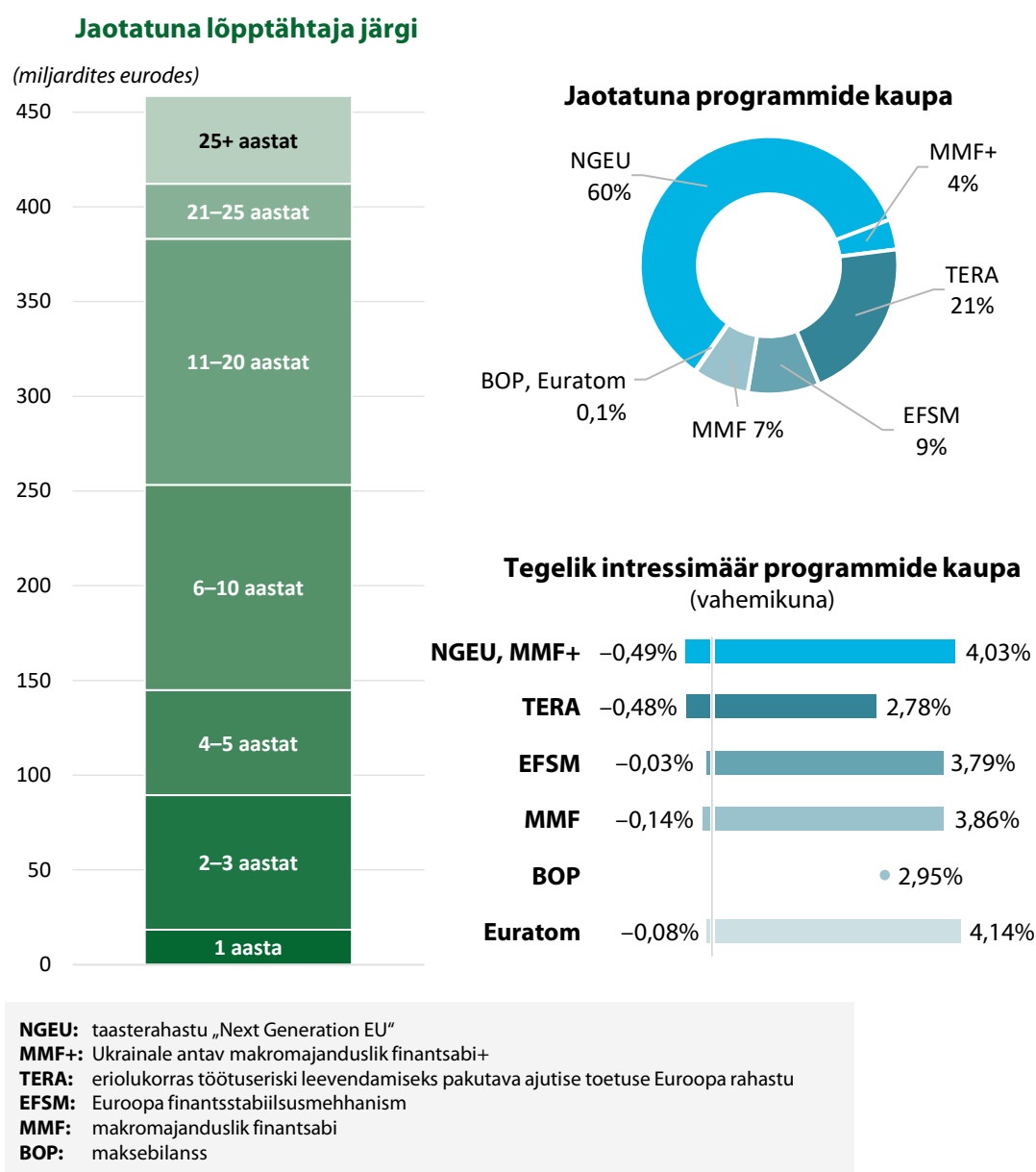
Komisjoni 2023. aastal prognoosi kohaselt vabastatakse 2024.–2027. aastal kulukohustustest 8,1 miljardi eurot (2022. aasta prognoos: aastatel 2023–2027 7,6 miljardi eurot). Ühtekuuluvusfondi, ERFi ja ESF+ ühtekuuluvuspoliitika fondide puhul prognoosis komisjon 2024.–2027. aastal vabastatavate kulukohustuste kogusummaks 2,2 miljardi eurot, mis on rohkem kui viis korda suurem kui komisjoni 2022. aasta prognoositud 0,4 miljardi eurot. Õiglase ülemineku fondi puhul kujutab MFRi ja programmispetsiifiliste õigusaktide hilinevad vastuvõtmine ning raha aeglane kasutamine 2023. aastal endast ohtu, et alates 2025. aastast vabastatakse kulukohustustest olulises mahus vahendeid. Kulukohustustest vabastamise suur maht võib ohustada ELi eesmärkide saavutamist.

ELi võetud laenude maht 2023. aastal suurenes

ELi tagasimaksmata laenud suurenesid 2023. aastal enam kui 30%

2023. aasta lõpus oli tagasimaksmata ELi laenude nominaalväärtus enam kui 458,5 miljardi eurot. See oli aasta jooksul kasvanud 110,5 miljardi eurot. 2021. aasta lõpuks oli EList saanud üks suurimaid võlakirjade emitente Euroopas. *Joonisel 10* on esitatud kõikide ELi laenude tähtajad ja tegelikud intressimäärad.

Joonis 10. ELi võetud eelarvelaenude tähtajad ja tegelikud intressimäärad 2023. aasta lõpu seisuga

Märkus: summad nominaalväärtuses.

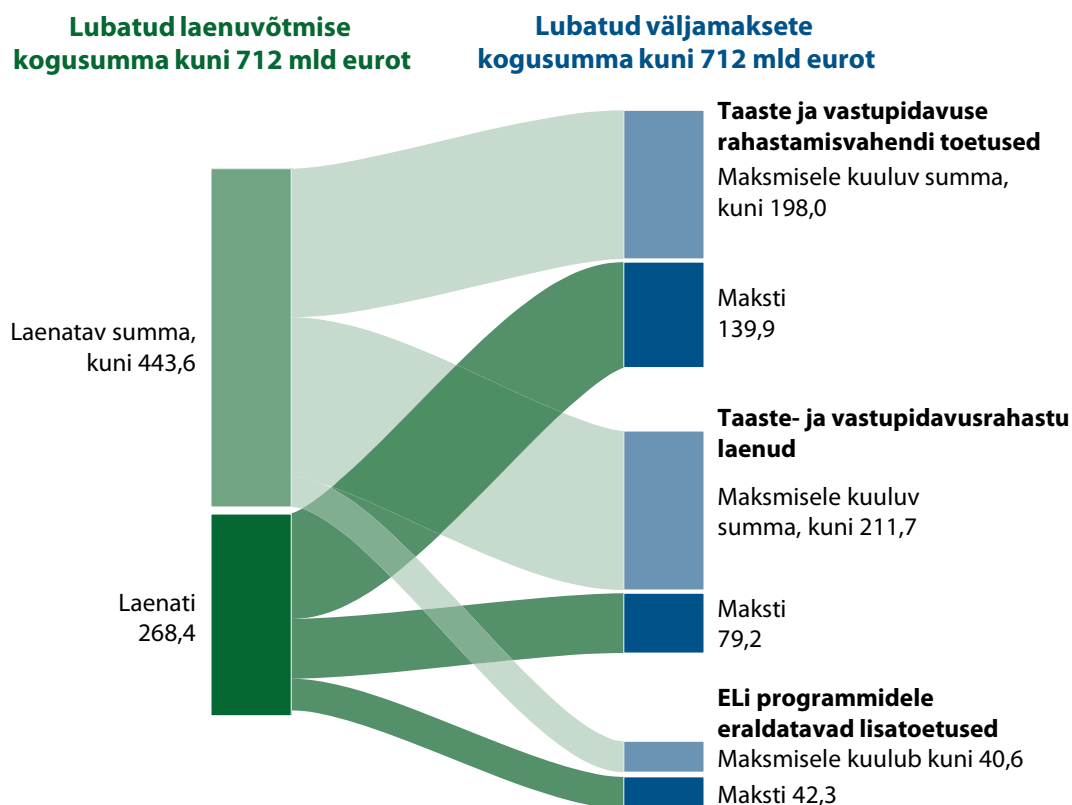
Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

NGEU laenuvõtmine võib 2026. aastaks enam kui kahekordistuda, samal ajal kui suurem osa tagasimaksetest lükatakse edasi tulevastesse MFRidesse

2023. aasta lõpus oli ELil lunastamata ELi võlakirju nominaalväärtuses 268,4 miljardi eurot, et rahastada NGEU laene ja toetusi ning muid NGEU rahastatavaid programme. NGEU jaoks võib EL laenata 2026. aasta lõpuks täiendavalt 443,6 miljardi eurot (vt [joonis 11](#)).

Joonis 11. NGEU laenuvõtmine ja väljamaksed 2023. aasta lõpu seisuga

(miljardites eurodes)

Märkus: laenatud summa ei sisalda 15,2 miljardi euro väärtuses ELi lühiajalisi võlakirju. 7,0 miljardi eurot võetud laene ei olnud 2023. aasta lõpuks veel välja makstud. Seda summat hoiti Euroopa Keskpangas.

Allikas: kontrollikoda komisjoni aruande [COM\(2024\) 93](#) ja 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

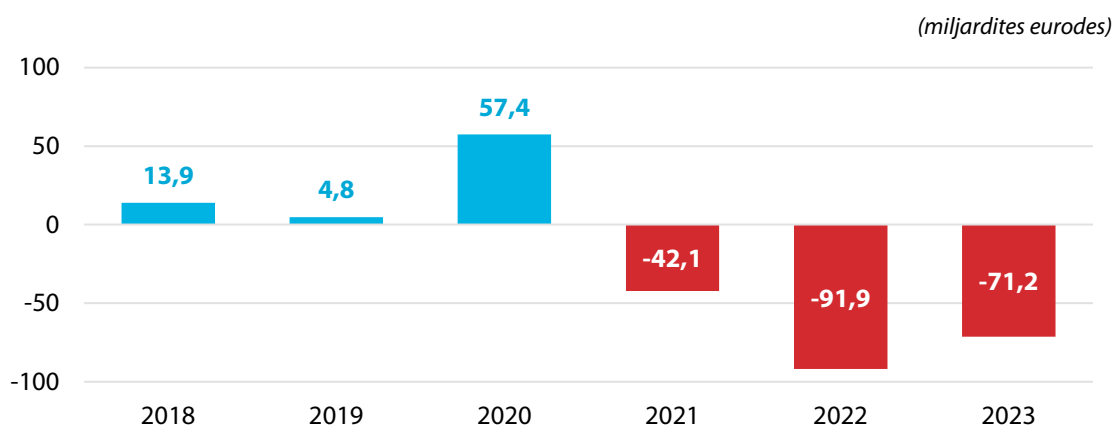
NGEU laenude tagasimaksmine peab algama enne 2027. aasta lõppu, kui sellel eelarvereval on NGEU rahastamiskulude katmiseks kasutamata assigneeringud, ja see peab olema lõpule viidud hiljemalt 2058. aastaks. Seetõttu lükatakse suurem osa tagasimaksetest edasi tulevastesse MFRidesse. Toetust saavad riigid peavad kandma kõik kulud, mida EL kannab seoses NGEU laenude jaoks vahendite laenamisega, sealhulgas need, mis on seotud intressimäära- ja muude finantsriskide juhtimisega. Kõik NGEU toetuste ja lisatoetustega seotud kulud kaetakse ELi eelarvest.

Selleks et NGEU võlga kuni 2058. aastani pidevalt ja prognoositavalt vähendada, võib komisjonil tekkida vajadus pikendada rahastamist, emiteerides uusi võlainstrumente, et lunastada vanad lõpptähtaja ületanud võlainstrumendid. Turutingimuste võimalikud muutused võivad kaasa tuua suuremad laenukasutuse kulud, mis toetuste ja NGEU lisatoetustega seotud NGEU võla puhul tuleb katta ELi eelarvest.

NGEU võlast saadav sihtotstarbeline välistulu mõjutab märkimisväärselt majandustulemit

NGEU raames laenatud summad suunatakse NGEU toetustesse ja ELi programmidesse sihtotstarbelise välistuluna, mis lisandub ELi eelarves heakskiidetud assigneeringutele. NGEU rakendamine ei mõjuta ametlikult põhimõtet, et ELi aastaelarve tulud ja kulud peaksid olema tasakaalus (tasakaalu põhimõte). Raamatupidamisarvestuse seisukohast ei sisalda tulemiaruanne aga tuluna NGEU raames laenatud summat, kuigi selle kulude pool sisaldab NGEU toetustega seotud kulusid. Seetõttu on NGEU-l negatiivne mõju majandustulemile. Negatiivne majandustulem suurendab netovara puudujääki, mis kajastub ELi bilansis, ja seetõttu tuleb seda rahastada tulevastest eelarvetest (vt [joonis 12](#)). NGEU laenu tagasimaksmine on tagatud omavahendite ülemäärade piires.

Joonis 12. Majandustulem (ülejäak/puudujääk) aastatel 2018–2023

Märkus: 2020. aasta näitaja sisaldab 47,5 miljardi euro suurust tulu, mis on seotud Ühendkuningriigi väljaastumislepinguga.

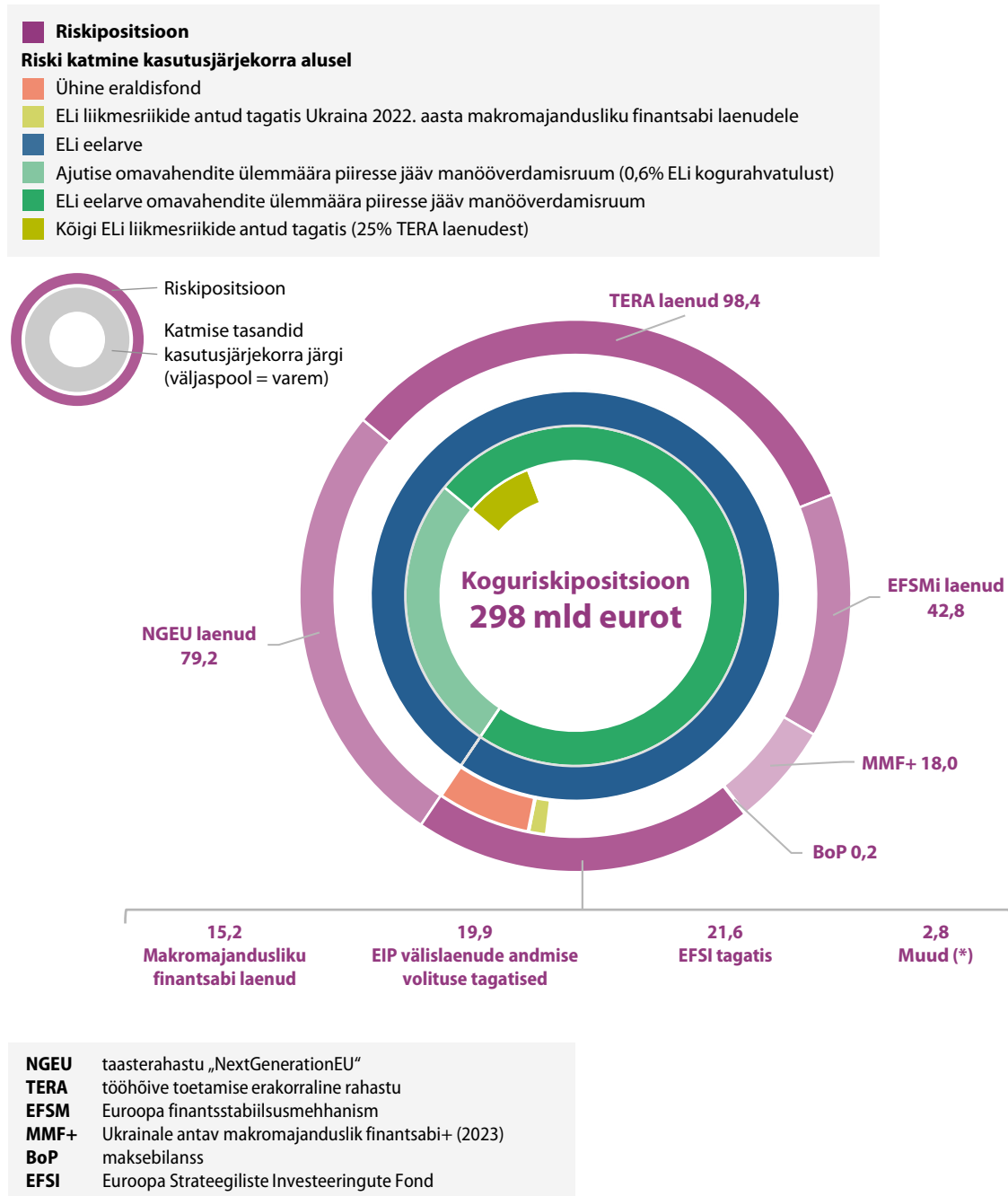
Allikas: kontrollikoda ELi aastate 2018–2023 konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete põhjal.

2023. aastal ELi eelarve riskipositsioon suurenes ja prognooside kohaselt suureneb see veelgi

2023. aasta lõpus oli ELi eelarve koguriskipositsioon (turult võetud laenu tagatised ja eelarvelistest tagatistest tulenevad tingimuslikud kohustused) 298,0 miljardi eurot. See tähendas kasvu võrreldes 2022. aasta lõpuga, mil vastav summa oli 248,3 miljardi eurot. [Joonisel 13](#) on esitatud eelarvele avalduvate riskide üksikasjalik jaotus (märgitud lilla värviga) allikate kaupa. Riskide kattevahendid ja nende tasandid on joonisel esitatud kontsentrilistes ringides. Riskipositsioonile kõige lähemal olev ring on esimene tasand, mida riskide katmiseks kasutatakse. Ringi keskpunkti suunas tõmmatud ringid kujutavad endast riskide katmiseks mõeldud täiendavaid kihte.

Joonis 13. ELi eelarvet ohustavate riskide kogusumma 2023. aasta lõpus katteallikate ja liikide kaupa

(miljardites eurodes)

(*) Euroopa Kestliku Arengu Fondi (EFSD) tagatis: 0,5 mld eurot, InvestEU tagatis: 1,4 mld eurot ning Euroopa Kestliku Arengu Fond+ (EFSD+) tagatis: 0,6 mld eurot; Euratomi laenud: 0,3 mld eurot.

Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande ja kohaldatavate määruste põhjal.

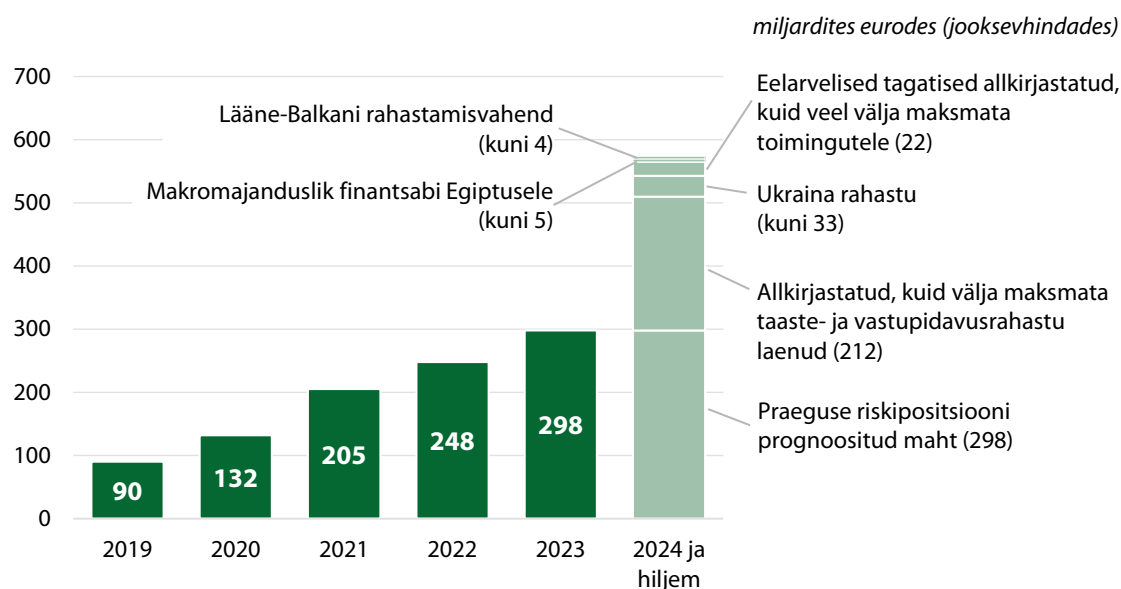
ELi eelarvet ohustava riski suurenemine 2023. aastal oli peamiselt seotud laenudega, mis võeti liikmesriikidele antavate taaste- ja vastupidavusrahastu täiendavate laenude jaoks summas 34,1 miljardi eurot (2022. aastal 27,2 mld eurot), millest 5,4 miljardi eurot eraldati kava „REPowerEU“ laenudeks ning 18,0 miljardi eurot Ukrainale makromajandusliku finantsabi+ laenudeks. Eelarvelistest tagatistest tulenevate tingimuslike kohustuste riskipositsioon suurenes 2022. aasta lõpus 42,9 miljardilt eurolt 2023. aasta lõpuks 44,0 miljardi euroni. See tulenes peamiselt InvestEU tagatisega kaetud investeringuteks tehtud täiendavatest väljamaksetest. 2023. aasta oktoobris hindas komisjon, et ajavahemiku 2024–2027 olemasolev manööverdamisruum oleks piisav, et katta manööverdamisruumiga tagatud kohustustest tulenev võimalik kahju.

ELi eelarve riskipositsioon peaks võrreldes 2023. aastaga 2024. ja 2025. aastal suurenema ning seda peamiselt taaste- ja vastupidavusrahastust antavate uute laenude tõttu. 2023. aasta lõpuks oli komisjon sõlminud liikmesriikidega taaste- ja vastupidavusrahastu laenulepinguid summas 290,9 miljardi eurot, millest 211,7 miljardi eurot ei olnud veel välja makstud.

2024. aasta alguses lõi ELi seadusandja Ukraina rahastu. Kuni 33 miljardi euro ulatuses laene rahastatakse finantsturgudelt võetud laenudest ja need tagatakse ELi eelarve manööverdamisruumiga, nagu ka makromajandusliku finantsabi+ laenude puhul. Rõhutasime oma arvamuses Ukraina rahastu kohta, et selline lähenemisviis kujutab endast märkimisväärset ohtu ELi eelarvele.

Joonisel 14 võrreldakse ELi eelarve varasemat ja prognoositavat riskipositsiooni alates 2019. aastast.

Joonis 14. ELi eelarve varasem ja prognoositav riskipositsioon

Märkus: summad on esitatud nominaalväärtuses.

Allikas: kontrollikoda ELi aastate 2019–2023 konsolideeritud raamatupidamise aastaaruannete ja komisjoni andmete põhjal.

Venemaa Ukraina-vastane agressioonisõda suurendab endiselt tulevasi ELi eelarveid ohustavaid finantsriske

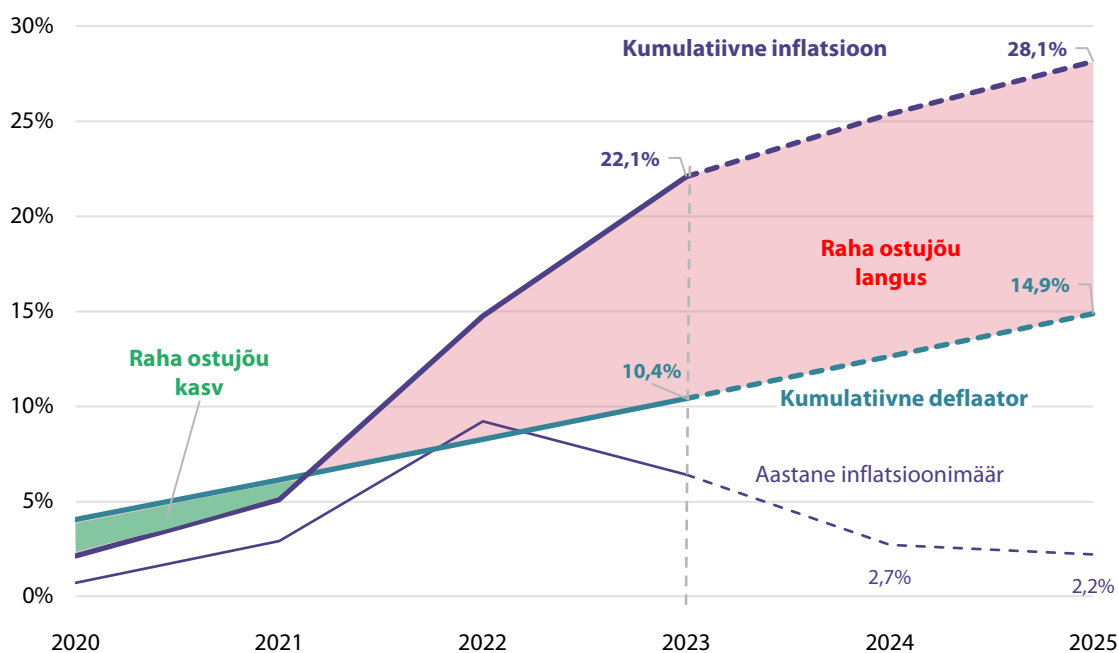
ELi eelarve riskipositsioon seoses Ukrainaga suurenes 16 miljardilt eurolt 2022. aasta lõpus 33,7 miljardi euroni 2023. aasta lõpus. See hõlmas 18 miljardi eurot makromajandusliku finantsabi+ laene, 11,6 miljardi eurot makromajandusliku finantsabi laene, 0,3 miljardi eurot Euratomi laene ning 3,8 miljardi eurot eelarvelisi tagatise EIP ja muude finantseerimisasutuste antud tagasimaksmata laenudele. Komisjon on maha kandnud Ukrainale antud makromajandusliku finantsabi+ laene summas 8,8 miljardi eurot (2022. aastal 2,2 mld eurot). Mahakandmine põhines laenude kehtivusaja jooksul tekkival eeldataval kahjumil.

2023. aastal anti makromajandusliku finantsabi+ instrumendiga Ukrainale 18 miljardi eurot toetust väga soodsate laenudena, mis tuleb tagasi maksta maksimaalselt 35 aasta jooksul alates 2033. aastast. Makromajandusliku finantsabi+ laenude puhul ei nõuta kohustuste täitmata jätmise riski katmiseks eraldi, kuna need on tagatud ELi eelarve manööverdamisruumist. Oleme rõhutanud, et võimalike makseviivitustega seotud riskide ülekandmine tulevikku võib avaldada survet tulevastele eelarvetele ja maksevajadustele. Lisaks oleme arvamusel, et 2024. aastal loodud Ukraina rahastu, mille eesmärk on anda ajavahemikul 2024–2027 kuni 33 miljardi euro ulatuses laenudena rahalist toetust, kujutab endast märkimisväärset ohtu ELi eelarvele (selle toetuse jaoks ei nõuta reservi olemasolu).

2022. ja 2023. aasta kõrge inflatsioon mõjutab jätkuvalt ELi eelarvet

Komisjoni inflatsiooniprognoozi kohaselt võib ELi eelarve 2025. aasta lõpuks kaotada ligikaudu 13% oma ostujõust (vt [joonis 15](#)).

Joonis 15. Muutused ELi eelarve ostujõus (2020–2025)

Allikas: kontrollikoda Eurostati ja komisjoni 2024. aasta kevadise majandusprognoozi põhjal.

Meie soovitused

Kulukohustustest vabastamise ohu vähendamiseks soovitame komisjonil jälgida tähelepanelikult tegevuste valikul tehtud edusamme ja võtta ohustatud programmide suhtes vajalikke meetmeid.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave peamistest leidudest eelarve haldamise ja finantsjuhtimise teemal on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 2. peatükis.*

ELi eelarvest rahastatud tegevuste tulemuslikkus

Analüüsime igal aastal mitmeid tulemuslikkusega seotud aspekte ja komisjoni poolt koostöös liikmesriikidega täidetava ELi eelarve tulemusi. Sel aastal hõlmab meie analüüs järgmist:

- meie 2023. aasta tulemuslikkust käsitlevate eriaruannete tulemused ja põhisõnumid ning sellega seotud teave komisjonilt ning eelarvepädevatelt ja seadusandlikelt institutsioonidelt (Euroopa Parlament ja Euroopa Liidu Nõukogu);
- kuidas komisjon andis aru MFRI rubriigi 4 „Ränne ja piirihaldus“ tulemuslikkuse kohta (meie eesmärk on uurida järgnevatel aastatel MFRI eri rubriike);
- ELi eelarve tulemuslikkust käsitlevas 2020. aasta aruandes esitatud soovitude täitmine;
- meie 2020. aastal avaldatud eriaruannetes esitatud soovitude täitmine.

Meie 2023. aasta tulemuslikkust käsitlevate eriaruannete peamised sõnumid

Meie eriaruannetes uuritakse, kui hästi on ELi eelarve täitmisel kohaldatud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtteid. [Avaldasime](#) 2023. aastal 29 eriaruannet, milles käsitleti ELi ees seisvaid lahendamist vajavaid ülesandeid paljudes ELi kulu- ja tegevusvaldkondades. Meie auditeeritavatel on õigus vastata meie tähelepanekutele. Meie 2023. aasta eriaruanded sisaldasid 220 soovitusel mitmesugustel teemadel. Soovitused olid peamiselt adresseeritud komisjonile ja neist 85% kiideti täielikult heaks.

Töökavas on kindlaks määratud viis peamist strateegilist valdkonda: ELi jõupingutused kriisijärgse taastumise kiirendamiseks; ELi majandusliku konkurentsivõime parandamine kõigi kodanike hüvanguks; ELi võime tulla toime ohtudega oma julgeolekule ning vabaduse, demokraatia ja õigusriigi Euroopa väärtuste austamine; kliimamuutused, keskkond ja loodusvarad; liidu eelarvepoliitika ja avaliku sektori rahandus (vt [tabel 1](#)).

Tabel 1. Euroopa Kontrollikoja 2023. aasta eriaruannetes käsitletud strateegilised valdkonnad

 <p>ELi reageerimine kriisijärgsele taastumisele</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eriaruanne 02/2023: Ühtekuuluvuspoliitika eeskirjade kohandamine COVID-19 pandeemia reageerimiseks ▪ Eriaruanne 07/2023: Taaste- ja vastupidavusraha käsitleva komisjoni kontrollisüsteemi ülesehitus ▪ Eriaruanne 16/2023: Taasterahastu „NextGenerationEU“ Euroopa Komisjoni poolne võlahaldus ▪ Eriaruanne 26/2023: Taaste- ja vastupidavusraha tulemuslikkuse seireraamistik
 <p>Konkurentsivõime</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eriaruanne 03/2023: Elektrienergia siseturu integreerimine ▪ Eriaruanne 11/2023: ELi toetus koolide digiüleminekule ▪ Eriaruanne 13/2023: Volitatud ettevõtjad ▪ Eriaruanne 15/2023: Akusid käsitlev ELi tööstuspoliitika ▪ Eriaruanne 27/2023: Euroopa Liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringud
 <p>Julgeolek ja euroopalikud väärtused</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eriaruanne 01/2023: Vahendid reisimise hõlbustamiseks ELis COVID-19 pandeemia ajal ▪ Eriaruanne 09/2023: Põllumajandustoodete tarneahelate kindlustamine COVID-19 ajal ▪ Eriaruanne 10/2023: Liidu kaitsealaste teadusuuringute ettevalmistav meede ▪ Eriaruanne 14/2023: Naabruspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ programmitöö ▪ Eriaruanne 20/2023: Puuetega inimeste toetamine ▪ Eriaruanne 21/2023: Algatus „Spotlight“ naistevastase vägivalga kaotamiseks
 <p>Kliimamuutused, keskkond ja loodusvarad</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eriaruanne 04/2023: Ülemaailmne kliimamuutuste liit(+) ▪ Eriaruanne 08/2023: Ühendkaubavedu ▪ Eriaruanne 17/2023: Ringmajandus ▪ Eriaruanne 18/2023: ELi kliima- ja energiaeesmärgid ▪ Eriaruanne 19/2023: ELi jõupingutused kestliku mullaharimise alal ▪ Eriaruanne 22/2023: Avamere taastuenergia ELis ▪ Eriaruanne 23/2023: ELi viinamarjaistanduste ümberkorraldamine ja istutamine ▪ Eriaruanne 24/2023: Arukad linnad ▪ Eriaruanne 25/2023: ELi vesiviljeluspoliitika ▪ Eriaruanne 29/2023: ELi toetus säästvatele biokütustele transpordisektoris
 <p>Eelarvepoliitika ja riigi rahandus</p>	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eriaruanne 05/2023: ELi finantsmaastik ▪ Eriaruanne 06/2023: Huvide konflikt ELi ühtekuuluvus- ja põllumajanduskulutustes ▪ Eriaruanne 12/2023: ELi järelevalve pankade krediidiriski üle ▪ Eriaruanne 28/2023: Riigihanked ELis

Allikas: kontrollikoda.

MFRi rubriigist 4 „Ränne ja piirihaldus“ rahastatud programmide tulemuslikkus

Selleks et anda rohkem teavet ELi eelarve tulemuslikkuse kohta, analüüsisime sel aastal kättesaadavat teavet MFRi ühe valitud rubriigi tulemuslikkuse kohta. Keskendusime rubriigile 4 „Ränne ja piirihaldus“ ning kahele järgmisele fondile: Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifond ning Integreeritud Piirihalduse Fond (IBMF) (viimane koosneb piirihalduse ja viisapoliitika rahastust ning tollikontrolliseadmete rahastust). Põhjalik teave MFRi rubriigist rahastatavate programmide tulemuslikkuse kohta muutub paremini kättesaadavamaks programmitöö perioodi lõpuks ja pärast seda. Leidsime, et:

- praeguse MFRi perioodi tulemusaruandluse raamistik on paranenud;
- praeguse perioodi Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Integreeritud Piirihalduse Fondi tulemuslikkust käsitlevat teavet on hetkel vähe ja see näitab, et edenemine on olnud aeglane;
- enamik 2014.–2020. aasta näitajaid osutavad, et eesmärkide saavutamisel on tehtud suuri edusamme. Need ei näita aga tingimata seda, mil määral on rahastatud meetmed vajadusi täitnud. Veel ei ole piisavalt teavet programmide üldiste tulemuste, sealhulgas nende säästlikkuse ja tõhususe kohta;
- Sisejulgeolekufondi välispiiride ja viisade rahastamisvahendi 2022. aasta haldus- ja tulemusaruandes esile toodud peamised tulemusnäitajad olid vähem tasakaalustatud kui Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi puhul. Programmide tulemusaruanded andsid põhjendatud selgitusi selle kohta, kui eesmärgid ei saavutatud täielikult, kuid komisjon lisas oma lühikokkuvõttes ka eeldatavad tulevased saavutused.

Soovitame komisjonil esitada programmide tulemuslikkust käsitlevates arvamustes programmi kokkuvõttes tegelikud saavutused, mitte võimalikud edasised saavutused. Lisaks soovitame komisjonil avaldada oma iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes, millised peamised tulemusnäitajad põhinesid muudel allikatel kui liikmesriikide esitatud iga-aastased rakendusaruanded.

ELi eelarve tulemuslikkust käsitlevas aruandes esitatud soovituste täitmise kontroll (2020. aasta lõpu seisuga)

Meie aruanne ELi 2020. eelarveaasta eelarve tulemuslikkuse kohta sisaldas viit soovitusi, mis kõik olid adresseeritud komisjonile ja mille komisjon heaks kiitis. Meie kontrollitud viiest soovitusel ei olnud täitmise tähtaeg meie järelkontrolli ajal veel kätte jõudnud kolme soovitusel. Ülejäänud kahest soovitusel täitis komisjon ühe suuremas osas ja teise osaliselt.

2020. aastal avaldatud eriaruannetes esitatud soovitude täitmise kontrolli tulemused

Kontrollime igal aastal, mil määral on meie auditeeritavad meie esitatud soovitude põhjal kolme aasta vältel meetmeid võtnud. Sel aastal analüüsisime kõigi 2020. aastal avaldatud 26 eriaruande 195 soovitust. Neist soovitustest 185 olid esitatud komisjonile, ning neist omakorda seitse Euroopa investeerimisnõustamise keskusele, mis tegutseb partnerlusena komisjoni ja Euroopa Investeerimispannga vahel. Ülejäänud 10 soovitust olid suunatud ELi detsentraliseeritud asutustele ja muudele organitele ning Euroopa Personalivaliku Ametile. Leidsime, et:

- o auditeeritavate poolt heaks kiidetud soovitude osakaal püsis kõrgel tasemel: 80% kiideti heaks täielikult ja 13% osaliselt;
- o nende soovitude osakaal, mida täideti täielikult või suuremas osas, vähenes veidi (70%-lt 68%-ni);
- o 68% komisjonile esitatud soovitustest on täielikult või suuremas osas täidetud;
- o 78% teistele auditeeritavatele esitatud soovitustest on täielikult või suuremas osas täidetud;
- o õigeaegselt täidetud soovitude osakaal suurenes 38%-lt 52%-ni. Kuigi auditeeritavate poolt meie soovitude täitmiseks võetud meetmete õigeaegsus paranes, ei ole see veel jõudnud COVID-19 pandeemia eelsele tasemele;
- o kõige sagedamini kiidetakse heaks ja täidetakse õigeaegselt poliitika ja programmide kavandamisega seotud soovitused.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi eelarvest rahastatud tegevuste tulemuslikkust, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 3. peatükis.*

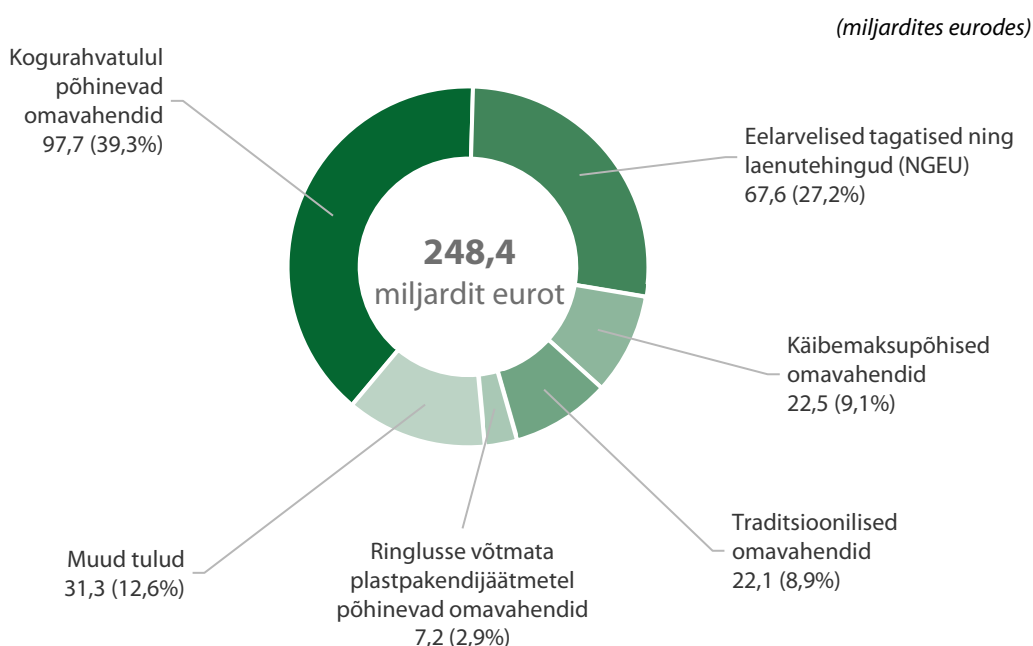
Tulud

248,4 mld eurot

Mida me auditeerisime

Meie audit hõlmas ELi eelarve tulude osa, millega rahastatakse ELi kulutusi. Kontrollisime omavahendite haldamiseks kasutatavaid peamisi süsteeme ja tulutehingutest moodustatud valimit.

2023. aasta jaotus (*)

(*) ELi eelarve tegelikud tulud moodustavad kokku 248,4 miljardi eurot. TulemiaruanDES esitatud 171,9 miljardi euro arvutamisel kasutati tekkepõhist arvestust.

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Liikmesriikide kogurahvatulul põhinevad osamaksud moodustasid 2023. aastal 39% ELi tuludest, samas kui käibemaksupõhised omavahendid moodustasid 9%. Nimetatud maksed arvutatakse liikmesriikide esitatud makromajandusliku statistika ja prognooside alusel. Lisaks moodustavad traditsioonilised omavahendid (impordi tollimaksud, mida koguvad ELi nimel liikmesriigid) veel 9% ELi tuludest.

Ringlusse võtmata plastpakendijäätmetel põhinevad omavahendid moodustasid 3% ELi tuludest. Nende arvutamiseks kasutatakse igas liikmesriigis tekkinud ringlusse võtmata plastpakendijäätmete massi põhjal arvutatavat ühtset määra.

NGEU rahastamiseks mõeldud ELi tulud, milleks on liikmesriikidele tagastamatu rahalise toetuse andmiseks laenatud summad, moodustavad 27%.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?
248,4 mld eurot	Ei – tulud ei sisaldanud olulisel määral vigu (2023)

Kokkuvõttes osutab auditi tõendusmaterjal sellele, et tulude valdkonna tehingud ei olnud olulisel määral vigadest mõjutatud. Tulude haldamise süsteemid, mida me kontrollisime, olid üldjoontes mõjusad. Mõned kogurahvatulu- ja käibemaksureservatsioonide haldamise elemendid, komisjoni traditsiooniliste omavahendite avatud punktid, teatavates liikmesriikides hinnatud peamised traditsiooniliste omavahendite sisekontrollimehhanismid, ning süsteemid, millega tagatakse plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite arvutamise andmete usaldusväärsus ja võrreldavus, olid siiski vaid osaliselt mõjusad.

Liikmesriikide viivitused mõjutavad komisjoni tööd kogurahvatulu kontrollimisel ning aeglustavad komisjoni tööd esitatud teabe kontrollimisel ja reservatsioonide tühistamisel. See suurendab riikide ja ELi eelarvete jaoks ebakindlust seoses kogurahvatulul põhinevate osamaksetega. Komisjon ei nõudnud viivist, kui kogurahvatulu reservatsioonide aluseks olevad küsimused lahendati pärast tähtaega vaid osaliselt. Seetõttu kadus liikmesriikidel stiimul esitada kogu reservatsioonidega tegelemiseks vajalik teave ettenähtud tähtaja jooksul.

Käibemaksureservatsioonide ja traditsiooniliste omavahendite avatud punktide arv vähenes, kuid endiselt on pikaajaliselt lahendamata küsimusi. Liikmesriikides püsivad puudused traditsiooniliste omavahendite arvestamises ja haldamises.

Täheldasime puudusi plastpakendijäätmetel põhinevate omavahendite arvutamiseks kasutatavate andmete usaldusväärsuses ja võrreldavuses. Seda tuluallikat käsitlevas eriaruandes täheldasime puudusi liikmesriikide osamaksete arvutamiseks kasutatavates andmetes ja kindluse puudumist selle kohta, et plastpakendijäätmeid tegelikult ringlusse võetakse.

Tollialase tegevuskava mõne meetme rakendamisel tehtud edusammud polnud piisavad. Komisjon on sidunud märkimisväärse hulga selle kava meetmeid tollireformi ettepanekuga, mida ei ole veel vastu võetud. Meie arvates saab edasilükatud meetmetest osa lõpule viia alles siis, kui hakatakse kohaldama liidu tolliseadustiku kavandatud läbivaatamise asjakohaseid sätteid (eeldatavasti alates 2028. aastast).

Täheldasime, et komisjoni järelevalve finantsrisi kriteeriumide ja standardite rakendamise üle liikmesriikides oli ebapiisav. [Nagu me oleme varem märkinud](#), ohustab ende kriteeriumide ja standardite ühtlustamise puudumine ELis kogu tolliliitu, kuna ettevõtjad võivad endiselt suunata oma kaubad läbi ELi piiripunktide, kus kontrollitakse vähem.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- küsida liikmesriikidelt viivist, kui kogu kogurahvatulu reservatsioonide käsitlemiseks vajalik teave ei ole esitatud selleks antud tähtjaks, ning
- kontrollida liikmesriikide teatatud edusamme ja määrata kindlaks rakendatavad finantsrisi hindamise kriteeriumid ja mudelid.

Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi tulusid, on esitatud meie [2023. aasta aastaaruande](#) 4. peatükis.

Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond

Kokku: 25,3 miljardi eurot (13,2% ELi eelarve kulutustest)

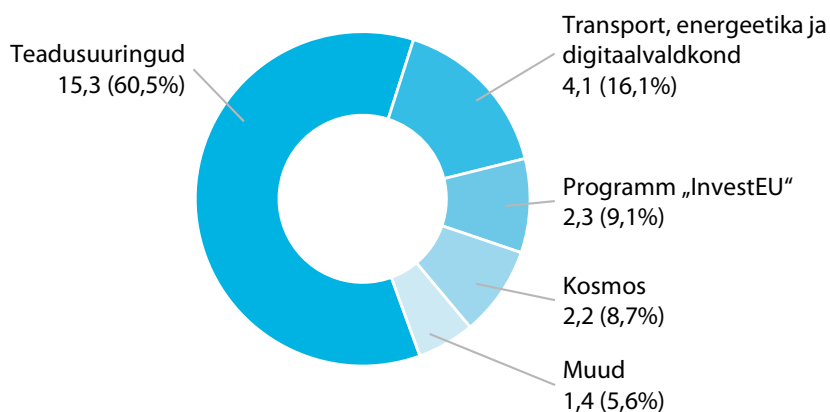
Mida me auditeerisime

Rubriigi „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ raames rahastatavad programmid on mitmekesised ja nende eesmärk on toetada projekte, mis aitavad muu hulgas kaasa teadusuuringute ja innovatsiooni, Euroopa transpordi-, energeetika- ja digisektori taristu, kommunikatsiooni, digiülemineku, ühtse turu ja kosmosepoliitika arendamisele. Peamised teadusuuringute ja innovatsiooni programmid on endiselt „Horisont 2020“ ja sellele järgnev programm „Euroopa horisont“ (kuigi see moodustab meie 2023. aasta auditi andmekogumist ikka veel vaid väikese osa).

MFRI rubriigist 1 rahastatakse ka suuri taristuprojekte: näiteks Euroopa ühendamise rahastut ja kosmoseprogramme (sh ELi ülemaailmne satelliitnavigatsioonisüsteem Galileo ning Euroopa Geostatsionaarne Navigatsioonilisüsteem EGNOS ja Maa seire Euroopa programmi Copernicus). Rahastatakse ka InvestEU fondi, mis koos programmiga „Euroopa horisont“ saab täiendavaid vahendeid Euroopa taasterahastust.

2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Selles valdkonnas auditeeriti 2023. aastal 15,5 miljardi euro ulatuses kulutusi. Suuremat osa kulutustest haldab komisjon otse, sealhulgas rakendusametite kaudu, ja teeb seda projektides osalevatele avaliku või erasektori toetusesaajatele antavate toetuste kaudu. Peale toetuslepingu allkirjastamist teeb komisjon toetusesaajatele eelmakseid ning hüvitab neile hiljem ELi kaasrahastatavad kulud, millest arvatakse maha eelarastamine. Kosmoseprogramme hallatakse üldiselt kaudselt komisjoni ja spetsiaalsete rakendusametite (nt Euroopa Kosmoseagentuur ja Euroopa Liidu Kosmoseprogrammi Amet) vahel sõlmitud toetus- ja delegerimislepingute alusel. Programmi „InvestEU“ rahastamisvahendeid rakendavad peamiselt Euroopa Investeerimispank või Euroopa Investeerimisfond, kes omakorda kasutavad finantsvahendajaid.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?	Hinnanguline kõige tõenäolisem veamäär
15,5 mld eurot	Jah	3,3% (2022. aastal 2,7%)

Kokkuvõttes on meie hinnangul rubriigi „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“ veamäär oluline. 2023. aastal oli 127-st meie poolt kontrollitud tehingust vigadest mõjutatud 39 (31%).

Programmi „Horisont 2020“ ja seitsmenda raamprogrammi kulutused on endiselt suure riskiga ja on meie tuvastatud vigade peamine allikas. Leidsime valimisse kuulunud teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonna 97 tehingust (sh üks programmi „Euroopa horisont“ tehing) 30-s rahastamiskõlbmatute kuludega seotud kvantifitseeritavaid vigu. See moodustab 71% kõnealuse rubriigi 2023. aasta hinnangulisest veamäärast.

Muudes programmides ja tegevustes avastasime valimisse kuulunud 30 tehingust kvantifitseeritavaid vigu kahes tehingus (mõlemad olid Euroopa ühendamise rahastu projektid). Üks neist on seotud ELi riigihanke-eeskirjade tõsise rikkumisega, mille tulemusel sõlmiti leping konsortsiumiga, kes ei vastanud valikukriteeriumidele.

Üheksa aastat pärast programmi „Horisont 2020“ rakendamise algust on peamine vigade allikas endiselt personalikulude arvutamine maksetaotlustes. Meie teadusuuringute tehingute valimis kvantifitseeritavaid vigu sisaldanud 30 tehingust 22 (ehk umbes 73%) olid mõjutatud personalikulude arvutamise meetodika ebaõigest kasutamisest.

Muud personalikuludega seotud vead hõlmasid tunnitase ebaõiget arvutamist programmis „Horisont 2020“, programmi „Euroopa horisont“ toetuste päevamäärade ebaõiget arvutamist ja topeltülemäär reegli rikkumist. Leidsime ka muid rahastamiskõlbmatute otseste kuludega seotud vigu.

Näide mitut viga sisaldanud maksetaotlusest

Üks Prantsusmaa avalik-õiguslik valitsustevahelisest organisatsioonist toetusesaaja deklareeris personali- ja muude teenuste kulud. Ühe töötaja puhul lisas toetusesaaja kuludesse lisatasu, millel puudusid õiguslik alus ja tõendavad dokumendid. Ühe teise töötaja puhul kasutas toetusesaaja ebaõiget töötundide arvu, mis tõi kaasa liiga suure tunnitasu. Lisaks võttis toetusesaaja muude teenuste kulude deklareerimisel arvesse käibemaksu, kuigi organisatsioon võis taotleda Prantsusmaa maksuhaldurilt selle tagastamist.

Üks Euroopa teadustegevuse edendamise strateegiaid on suurendada erasektori, eelkõige uute tulijate ja VKEd osalemist. VKEd moodustasid valimist 11% (14 tehingut 127-st), kuid nende osakaal hinnangulises veamääras oli 25%. Leidsime vigu 12-st auditeeritud uuest tulijast nelja maksetaotlustes (neist kaks olid ka VKEd). Need tulemused näitavad, et VKEd ja uued tulijad teevad rohkem vigu kui teised toetusesaajad. Samale järeldusele on jõutud ka komisjoni auditites ja meie varasemate aastate aastaaruannetes.

CINEA eelkontrollide süsteem (Euroopa ühendamise rahastu toetused transpordi- ja energiasektoris)

Euroopa ühendamise rahastu (CEF) transpordi- ja energiaprogrammi rakendamise eest vastutab Euroopa Kliima, Taristu ja Keskkonna Rakendusamet (CINEA). Praegu rakendatakse kahte programmitöö perioodi – CEF1 (2014–2020) ja CEF2 (2021–2027).

Vaatasime läbi CEF1 ja CEF2 eelkontrollistrateegiad ning CEF1 ja CEF2 vahel saavutatud paranemise. Mõlema strateegia ülesehitus põhineb riskide ja varasemate rikkumiste usaldusväärset analüüsil. CINEA ei näe siiski teatavatel juhtudel ette Euroopa ühendamise rahastu projektide hangete põhjalikku kontrolli. Leiame, et see võib vähendada eelkontrollidega antava kindluse taset.

CEF1 ja CEF2 eelkontrollistrateegiate valimi moodustamise lähenemisviisid on vastavates suunistes õigesti kajastatud. Hangete kontrolliks antud suunised ei ole aga piisavalt üksikasjalikud, sest neis ei kirjeldata valimite kontrollimise ulatust.

Komisjoni aasta tegevusaruanded ja muu juhtimiskord

Meie kontrollitud aasta tegevusaruannetes (DG RTD ja HaDEA) võeti arvesse vastavas peadirektoraadis/ametis olemas olnud teavet ning anti sellele tuginedes õiglane hinnang MFRi rubriigi 1 kulutuste alustehingute korrektsusega seotud finantsjuhtimisele.

Komisjoni 2023. aasta haldus- ja tulemusaruandes esitatud hinnanguline maksete vearisk on 1,4%. See protsent jääb meie hinnangulise veamäära vahemiku alumisse ossa ning allapoole olulisuse läve. Seetõttu oleme seisukohal, et vaatamata komisjoni juba võetud meetmetele on see määr endiselt esitatud tegelikust madalamana.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- parandada toetusesaajate vastavust päevatasudele kehtivatele nõuetele,
- tagada programmi „Euroopa horisont“ dokumentide selgus ning
- töötada välja Euroopa ühendamise rahastu projektide hangete eelkontrolli suunised.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Ühtne turg, innovatsioon ja digitaalvaldkond“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 5. peatükis.*

Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused

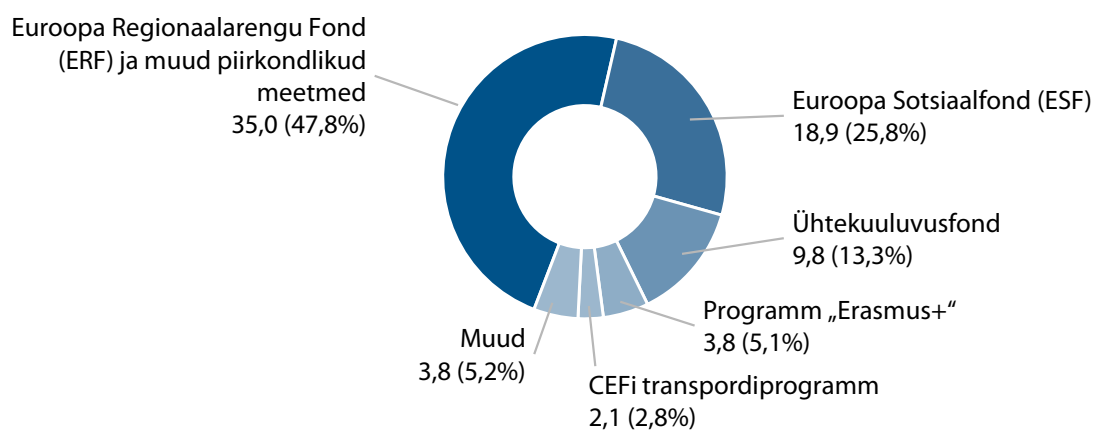
Kokku: 73,3 mld eurot (38,4% ELi eelarve kulutustest)

Mida me auditeerisime

Rubriigi kulutustes keskendutakse arenguerinevuste vähendamisele ELi liikmesriikide ja piirkondade vahel (alamrubriik 2a) ning meetmetele, millega toetatakse ja kaitstakse ELi väärtusi, suurendades ELi võimet praeguste ja tulevaste probleemidega toime tulla (alamrubriik 2b).

2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Ühtekuuluvuspoliitika fondid (ERF, Ühtekuuluvusfond ja ESF) moodustavad suurema osa selle rubriigi kulutustest ning neid haldavad ühiselt komisjon ja liikmesriigid. Komisjonil on lõplik vastutus ELi eelarve täitmise eest. EL kaasrahastab mitmeaastaseid rakenduskavasid ja meetmeid, millest rahastatakse projekte. Liikmesriikide auditeerimisasutustel on keskne roll aastatel 2014–2020 jagatud eelarve täitmise raames tehtud kulutuste kontrolli- ja kindlustandvas raamistikus. Komisjonis vastutab ERFi ja ÜFi rakendamise eest regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraat (DG REGIO) ning ESFi rakendamise eest tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraat (DG EMPL). Jagatud eelarve täitmise alla mittekuuluvaid programme haldavad komisjoni peadirektoraadid kas otse või kaudselt partnerorganisatsioonide või muude asutuste toel.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?	Hinnanguline kõige tõenäolisem veamäär
60,2 mld eurot	Jah	9,3% (2022. aastal 6,4%)

Kokkuvõttes on meie hinnangul rubriigi „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“ veamäär oluline.

See põhineb meie 238 tehingu auditil, milles leidsime ja kvantifitseerisime 49 viga, mida auditeerimisasutused ei olnud avastanud või piisavalt parandanud. Meie hinnang sisaldab ka leide, mille esitasid auditeerimisasutused, kes teatasid samades tehingutes 52 veast. Oma hinnangu koostamisel võtsime arvesse rakenduskavu haldavate asutuste rakendatud korrektsioone (koguväärtuses 337 miljonit eurot).

Sel aastal ületab meie hinnanguline veamäär taas tunduvalt 2% suurust olulisuse läve. Märgime, et mitmed tegurid avaldasid liikmesriikide haldusasutustele täiendavat survet ja suurendasid riski seoses nende suutlikkusega tagada, et kulutused oleksid korrektsed. Nende tegurite hulka kuuluvad märkimisväärses mahu täiendavate REACT-EU vahendite kättesaadavaks tegemine ja ühtekuuluvuspoliitika rahastamiskõlblikkuse perioodi 2014–2020 lõppkuupäev 31. detsember 2023, mille tõttu kattuvad perioodi viimased aastad taaste- ja vastupidavusrahastu (RRF) rahastamiskõlblikkuse perioodiga.

Kõige suurema osa meie hinnangulisest veamäärast moodustasid toetuskõlbmatud projektid.

Näide toetuskõlbmatust projektist

Üks Tšehhi eraettevõtte sai ERFi vahendeid uute IT-seadmete ostmiseks, et suurendada müüki ja konkurentsivõimet. Konkursikutses nõuti, et taotlustes kirjeldataks piisavalt projekti eri elemente ja põhjendataks nende seost projekti tegevustega. Nõude täitmata jätmise eest oli ette nähtud menetlusest kõrvaldamine.

Leidsime, et ettevõtte ei kirjeldanud oma projektitaotluses piisavalt IT-seadmeid ega põhjendanud nende ostmist. Lisaks ei olnud enamik seadmeid otseselt seotud projekti tegevustega ega vastanud projekti *säästlikkuse* kriteeriumile. Seetõttu oleks korraldusasutus pidanud projekti rahastamise välistama. Loeme projekti rahastamiskõlbmatuks.

Lisaks näitas meie kohapealne kontroll, et osa uutest ostetud seadmetest ei kasutanud toetusesaaja, vaid pigem tema tütarettevõtte, kes ei olnud kõnealuse programmi raames välja kuulutatud projektikonkursi kaudu toetuskõlblik. Seega loeme tütarettevõtte kasutatud seadmetega seotud kulud rahastamiskõlbmatuks.

Meie hinnangulist veamäära mõjutasid kõige rohkem rahastamiskõlbmatud kulud ja riigihanke-eeskirjade rikkumine.

Näide riigihanke-eeskirjade rikkumisest

Ungaris sai üks kolmest üksusest koosnev konsortsium (toetusesaaja) *tagastamatut toetust* selleks, et pakkuda töötajatele ja tööandjatele tasuta õigusabi tööõiguse valdkonnas ning muudes õigus- ja äriküsimustes.

Toetusesaaja algatas esialgse avatud riigihankemenetluse, sest asjaomane summa ületas ELi piirmäära. Riiklik riigihangete kontrolliasutus jõudis aga järeldusele, et pakkujate käitumine võis konkurentsi õigusvastaselt moonutada, ja esitas seetõttu menetluse kohta negatiivse arvamuse. Seejärel jagas toetusesaaja esialgse lepingu mitmeks väiksema maksumusega lepinguks. Iga leping eraldi jäi allapoole ELi riigihankedirektiivis sätestatud piirmäära ja sõlmiti seetõttu otselepingute sõlmimise menetluse, mitte avatud hankemenetluse teel. Toetusesaaja sõlmis ühe neist lepingutest pakkujaga, keda kahtlustati esialgses hankemenetluses konkurentsivastases koostöös.

Leiame, et nende lepingutega seotud kulud ei ole ELi riigihankedirektiivile vastava riigihankemenetluse puudumise tõttu rahastamiskõlblikud.

Auditeerimisasutuste töö hindamine

Korraldusasutused moodustavad n-ö esimese kaitseliini. Nende tehtav tõhus kontroll on hädavajalik, et tagada nii toimingute vastavus õigusraamistikule kui ka nende *tulemuslikkus*. Meie viimase seitsme aasta audititulemused näitavad, et need kontrollid ei ole veel piisavalt tõhusad. Auditeerimisasutused on teine kaitseliin, kontrollides valimi alusel korraldusasutuste poolt komisjonile deklareeritud kulude korrektsust. Nad peavad olema korraldusasutustest funktsionaalselt sõltumatud.

Hindasime 13 liikmesriigis ja Ühendkuningriigis 19 auditeerimisasutuse tööd 116-st. Meie valim koosnes 29-st kindlustandva teabe paketist. Kui neli juhtumit välja arvata, oli auditeerimisasutuste poolt komisjonile esitatud allesjäänud veamäära suurus 2% või alla selle. Võttes arvesse komisjoni avastatud vigu ja meie enda auditileide, näitab meie töö käesoleva aasta valimiga, et 29-st auditeeritud kindlustandva teabe paketist 16 puhul oli allesjäänud veamäär üle 2%.

Leidsime kõigi 19 auditeeritud auditeerimisasutuse töös eri liiki puudusi. Sarnaselt 2022. aastaga mõjutasid need puudused enam kui pooli meie kontrollitud tehingutest. Auditeerimisasutused oleksid saanud meie poolt tehingutes leitud vead oma kontrolli käigus avastada, ja nad oleksid pidanud need avastama. See vähendab seda, mil määral saab komisjon nende töö tulemustele toetuda.

Püsivad puudused juhtimis- ja kontrollisüsteemides

Võttes arvesse komisjoni enda auditite ja meie töö tulemusi seoses 49 avastamata jäänud veaga, ning arvukaid puudusi auditeerimisasutuste töös, järeldame, et rahastamiskõlblikkuse perioodi lõpus (31. detsember 2023) ei toiminud kõik liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemid tõhusalt. Komisjon kui kolmas kaitseliin tugineb oma hinnangutes üksnes piiratud määral riikide tasandil tehtud usaldusväärsetele kontrollidele. See mõjutab ka komisjoni kindlaks määratud veamäärasid. See näitab, et nii komisjon kui ka liikmesriigid saaksid ühtekuuluvuspoliitika kulutuste kontrollimist parandada.

Programmitöö perioodide 2007–2013 ja 2014–2020 rakenduskavade lõpetamine

2023. aasta lõpus oli perioodi 2007–2013 lõpetamise olukord selline, et ühe regionaal- ja linnapoliitika peadirektoraadi rakenduskava ja kolme tööhõive, sotsiaalküsimuste ja sotsiaalse kaasatuse peadirektoraadi rakenduskava rakendamine oli veel täies hoos.

Programmitöö perioodi 2014–2020 rakenduskavade lõpetamisega seondub teatav ebakindlus. Ühtekuuluvuspoliitika kulutuste rahastamiskõlblikkuse periood kestab 1. jaanuarist 2014 kuni 31. detsembrini 2023 ning tähtaega, mille jooksul liikmesriigid peavad esitama lõpliku kuludeklaratsiooni, pikendati hiljuti 2025. aasta keskpaigani. Perioodi 2014–2020 rakenduskavade lõpetamine põhineb üksnes viimase eelarveaastaga seotud dokumentidel ja rakendamise lõpparuandel. Komisjon teatas kahe 2014.–2020. aasta rakenduskava lõpetamisest 2023. aastal. Sellegipoolest leidsime, et mõlemal juhul oli teabevahetus heakskiidetud summade tasaarveldamise kohta 2024. aastal veel pooleli.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- käsitleda õigeaegselt kõiki liikmesriikide juhtimis- ja kontrollisüsteemide puudusi, mille me tuvastasime ja millest teatasime oma kinnitava avalduse raames lõppeva perioodi 2014–2020 kohta;
- teha koos auditeerimisasutustega kindlaks peamised õppetunnid, võtta neid perioodil 2021–2027 arvesse ja teavitada liikmesriikide rakenduskavu haldavaid asutusi vajalikest meetmetest ja headest tavadest;
- kehtestada nii otsese kui ka jagatud eelarve täitmise raames rahastatavate projektide, näiteks nii Euroopa ühendamise rahastust kui ka ERFist rahastatavate projektide puhul riigihanke-eeskirjade rikkumiste ühtlustatud käsitlemine. Samade õigusnormide rikkumine peaks viima sama hinnangu ja korrigeerimismääraneni;
- tagada, et liikmesriigid kehtestavad menetluse lepinguliste kohustuste täitmise süstemaatiliseks kontrollimiseks pärast makse tegemist. Nende kohustustega on toetusesaaja võtnud kohustuse saavutada projekti elluviimisele järgnevatele meetmetele seatud tulemusnäitajad, ning
- töötama välja üksikasjalikud lõpetamismenetlused, milles käsitletakse meie aastaaruannetes tuvastatud riske, luues rakenduskavade lõpetamise seiresüsteemi, et jälgida kõigi 2014.–2020. aasta rakenduskavade seis, nii aasta jooksul kui kumulatiivselt tegelikult lõpetatud ja lõpetamata summasid ning lõpetamata meetmeid, ning loetletud teabe avaldamist iga-aastastes tegevusaruannetes. See teave perioodi 2014–2020 rakenduskavade lõpetamise kohta peaks sisaldama ka kasutamata vahendite kulukohustustest vabastamist komisjoni raamatupidamisarvestuses.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Ühtekuuluvus, vastupanuvõime ja väärtused“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 6. peatükis.*

Loodusvarad

Kokku: 59,5 mld eurot (31,1% ELi eelarvekulutustest)

Mida me auditeerisime

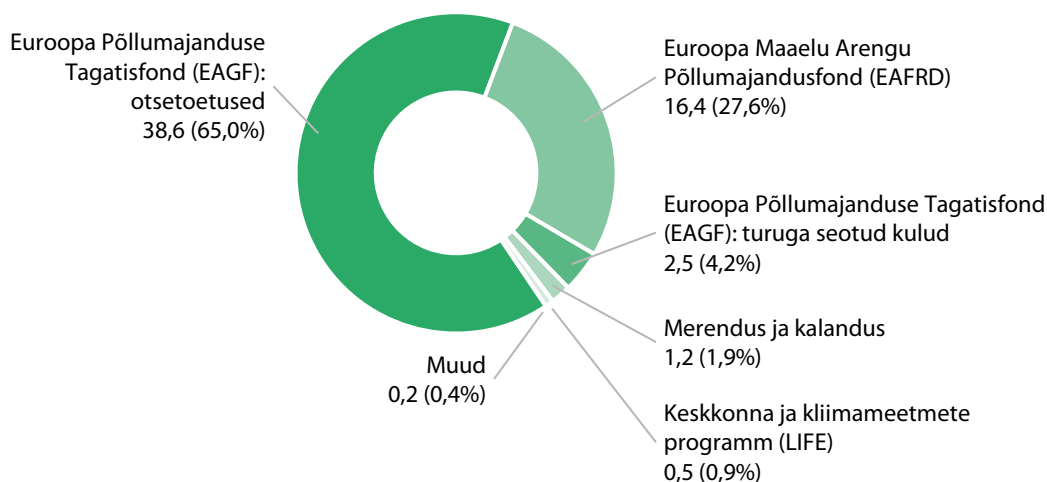
Kõnealune kuluvaldkond hõlmab ühist põllumajanduspoliitikat (ÜPP), ühist kalanduspoliitikat ning osa ELi keskkonna- ja kliimameetmete kulutustest.

Põllumajandus ja maaelu areng moodustavad 97% loodusvarade ja keskkonna rubriigi kulutustest ning neid rakendatakse ühise põllumajanduspoliitika (ÜPP) kaudu, millel on kolm üldeesmärki:

- elujõuline toidutööstus – keskendutakse põllumajandusest saadavale sissetulekule, põllumajanduse tootlikkusele ja hindade stabiilsusele;
- loodusvarade säästev majandamine ja kliimameetmed – keskendutakse kasvuhoonegaaside heitkogustele, elurikkusele, mullale ja veele;
- tasakaalustatud territoriaalne areng.

2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Kuigi ÜPP eest vastutab lõppkokkuvõttes komisjon, eelkõige põllumajanduse ja maaelu arengu peadirektoraat (DG AGRI), jagab ta selle juhtimist liikmesriikide makseasutustega. Alates 2015. aastast esitavad liikmesriikide sõltumatud sertifitseerimisasutused igal aastal arvamuse makseasutuste kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta.

See MFRI rubriik hõlmab ka ELi kulutusi merendus- ja kalanduspoliitikale, mida rahastatakse Euroopa Merendus- ja Kalandusfondist (EMKF) merendus- ja kalandusajade peadirektoraadi (DG MARE) vastutusel ning keskkonna ja kliimameetmete programmi LIFE keskkonna peadirektoraadi (DG ENV), kliimameetmete peadirektoraadi (DG CLIMA) ja energeetika peadirektoraadi (DG ENER) vastutusel.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?	Hinnanguline kõige tõenäolisem veamäär
58,6 mld eurot	Jah	2,2% (2022. aastal 2,2%)

Kokkuvõttes on meie hinnangul rubriigi 3 veamäär oluline.

Meie kontrollitud 218 tehingust sisaldas vigu 56 (26%). Kvantifitseeritud 37 vea alusel on MFRI rubriigi 3 hinnanguline veamäär 2,2%.

Meie tulemused näitavad, et otsetoetused, mis moodustavad 66% MFRI kõnealuse rubriigi kulutustest, ei olnud olulisel määral vigadest mõjutatud. Samas olid sellised kuluvaldkonnad nagu maaelu areng, turumeetmed, merendus, kalandus, keskkond ja kliimameetmed, mis moodustavad 34% kulutustest, tervikuna endiselt olulisel määral vigadest mõjutatud.

Kõige rohkem kvantifitseeritavaid vigu (16) leidsime maaelu arengu tehingutes. Leidsime 15 kvantifitseeritavat viga otsetoetustes, kolm turumeetmetes ja kolm ÜPPga mitteseotud kuludes. Peamisteks hinnangulise veamäära põhjusteks olid rahastamiskõlbmatud toetusesaajad, meetmed, projektid ja kulud.

Liikmesriikide ametiasutused ja komisjon olid võtnud parandusmeetmeid, mis puudutasid otseselt 39 meie valimisse sattunud tehingut. Parandusmeetmed olid meie arvutuste jaoks asjakohased, kuna need vähendasid käesoleva peatüki kohta arvutatud hinnangulist veamäära 0,5 protsendipunkti võrra. 30 kvantifitseeritava vea puhul oli liikmesriikide ametiasutustel ja komisjonil küllalt teavet nende vältimiseks või avastamiseks ja parandamiseks enne kulude heakskiitmist. Kui liikmesriikide ametiasutused ja komisjon oleksid kogu nende käsutuses olevat teavet nõuetekohaselt kasutanud, oleks peatüki hinnanguline veamäär olnud 1,0 protsendipunkt väiksem.

Otsetoetused

Kontrollitud 88 otsetoetuse maksetehingu puhul leidsime 15 kvantifitseeritavat viga, millest 8 tulenesid sellest, et põllumajandustootjad olid toetuskõlbliku põllumajandusmaa pindala tegelikust suuremana näidanud või olid maksed valesti arvutatud. Ühel juhul vältis toetusesaaja saada oleva toetuse maksimumsumma ülempiiri, asutades mitu ettevõtet, et võimaldada korduvaid taotlusi ELi toetuse saamiseks.

Näide toetuskõlbliku pindala enamdeklareerimise kohta

Leedus oli ühe toetusesaaja kindlaksmääratud toetuskõlblik pindala 15,02 hektarit. Kohapealse külastuse ajal kinnitasime kindlaksmääratud pindala, välja arvatud ühe maatüki puhul, kus toetusesaaja ei vastanud miinimumnõuetele, kuna ühes osas oli liiga palju soovimatut taimkatet. Mõõtmise tulemusena vähenes maatüki toetuskõlblik pindala 1,64 ha võrra, mis tähendab põllumajandusliku majapidamise kogupindala puhul üle 10% suurust kvantifitseeritavat viga. Maatüki aerofotol on näha metsistunud maa-ala, mille leidsime kohapealse külastuse ajal.

Maaelu areng, turumeetmed ja muud maksed

Uurisime

- 59 maaelu arengu toetust, mis põhinevad põllumajandustootjate deklareeritud pindalal või loomade arvul. Need hõlmasid toetusi põllumajanduse keskkonna- ja kliimaalaste erikohustuste täitmiseks, mahepõllumajanduse eest makstavaid hüvitisi ning Natura 2000 kaitsealade põllumajandustootjatele makstavaid toetusi. Neist 19 sisaldasid viga, millest 13 olid kvantifitseeritavad vead ja olid seotud toetuskõlbliku pindama enamdeklareerimisega;

- o 49 maaelu arengu makset investeeringuprojektidele, nagu investeeringud materiaalsesse varasse, põllumajandusettevõtete ja ettevõtluse arendamine, ettevõtluse alustamise toetus ja riskijuhtimine (kindlustus). Kvantifitseerisime vead kolme makse puhul. Vead tulenesid asjaolust, et toetusesaajad olid deklareerinud kulusid või tegevusi, mis ei vastanud toetuskõlblikkuse tingimustele;
- o 14 turumeetmete tehingut ja leidsime kolm juhtumit, kus makseasutused olid hüvitanud rahastamiskõlbmatud kulud;
- o merenduse, kalanduse ning keskkonna ja kliimameetmete valdkonnas kaheksat tehingut ning leidsime keskkonna- ja kliimameetmete programmi LIFE otsese eelarve täitmise tehingutes kolm kvantifitseeritavat viga.

Maheoliivikasvatuse toetuse näide

Hispaanias taotles üks väike oliivitootja mahepõllumajanduse meetme nr 11 raames toetust. Toetus võimaldas tootjal säilitada väga vanade oliivipuudega oliivisalud ja kasvatada oliive ilma väetiste või pestitsiidideta nõlvadel, kus oliivide koristamist ei olnud võimalik mehhaniseerida. Auditi käigus kinnitasime, et toetusesaaja oli täitnud toetuskõlblikkuse tingimused. Fotol on kujutatud üks oliivisaludest.

Uute ÜPP tulemusaruannete süsteemide kohta kogutud teave

Iga-aastaste tulemusaruannete kasutuselevõtt on 2023.– 2027. aasta ÜPP uue tulemuslikkusepõhise rakendamismudeli üks põhielement. Makseasutuste ÜPP strateegiakavade kohaselt peavad deklareeritud kuludele vastama ELi toetuse saamise tingimustele vastavad teatatud väljundid. Komisjon kontrollib deklareeritud kulude ja väljundite vastavust. Uurisime Bulgaaria, Horvaatia ja Kreeka makseasutuste poolt iga-aastaste tulemusaruannete koostamisel tehtud edusamme ning lähenemisviise, mida nad kasutavad oma iga-aastaste tulemusaruannete süsteemide rakendamiseks.

Aasta tegevusaruanded ja muu juhtimiskord

Võttes arvesse sertifitseerimisasutuste tööd ja enda tehtud auditeid, arvutas DG AGRI, et hinnanguline veariski sisaldav summa maksete tegemisel oli 1,064 miljardi eurot, mis moodustas ligikaudu 1,9% 2023. aasta ÜPP kogukulutustest. DG AGRI hinnangul oli maksete vearisk (korrigeeritud veamäär) otsetoetuste puhul ligikaudu 1,5%, maaelu arengu puhul 2,8% ja turumeetmete puhul 2,3%.

Kontrollisime piiratud ulatuses ka DG ENVi aasta tegevusaruandes esitatud korrektsust käsitlevat teavet. Leidsime, et DG AGRI ja DG ENVi puhul oli makse tegemise (või kava sulgemise) veariski arutamise meetodika kooskõlas komisjoni suunistega.

Komisjoni iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes esitatud komisjoni hinnanguline maksete vearisk on loodusvarade rubriigi puhul 1,9%.

Meie soovitused

Võttes arvesse liikmesriikide vastutust sissetulekutoetuse suunamisel neile, kes seda kõige rohkem vajavad, soovime komisjonil uurida liikmesriikide meetmete tõhusust suurtele põllumajandusettevõtetele makstavate otsetoetuste piiramisel.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Loodusvarad“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 7. peatükis.*

Ränne ja piirihaldus, julgeolek ja kaitse

Kokku: 4,1 mld eurot (2,1% ELi eelarvekulutustest)

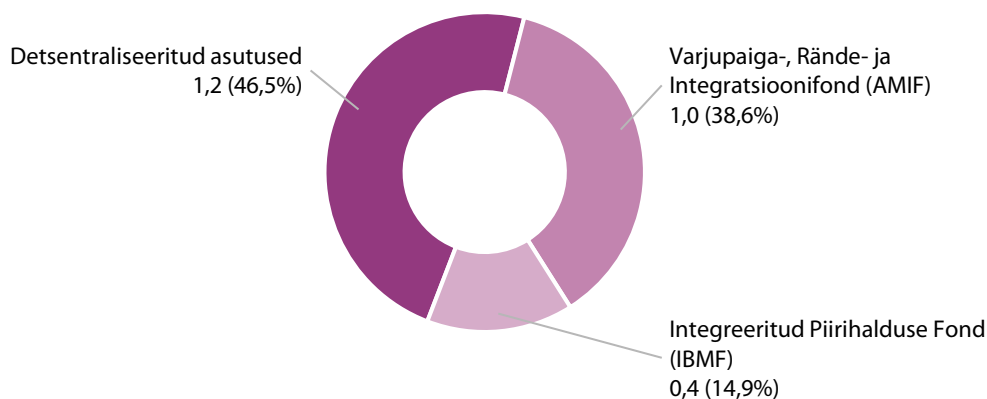
Mida me auditeerisime

Võttes arvesse rände ja piirihalduse kasvavat tähtsust viimastel aastatel, on Euroopa Liit loonud 2021.– 2027. aasta MFRi rubriigi 4 konkreetselt nende poliitikavaldkondade jaoks.

Märkimisväärne osa rubriigi 2023. aasta kulutustest on endiselt seotud 2014.– 2020. aasta MFRi lõpetamata projektide ja kavade lõpuleviimisega.

Ränne ja piirihaldus: 2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

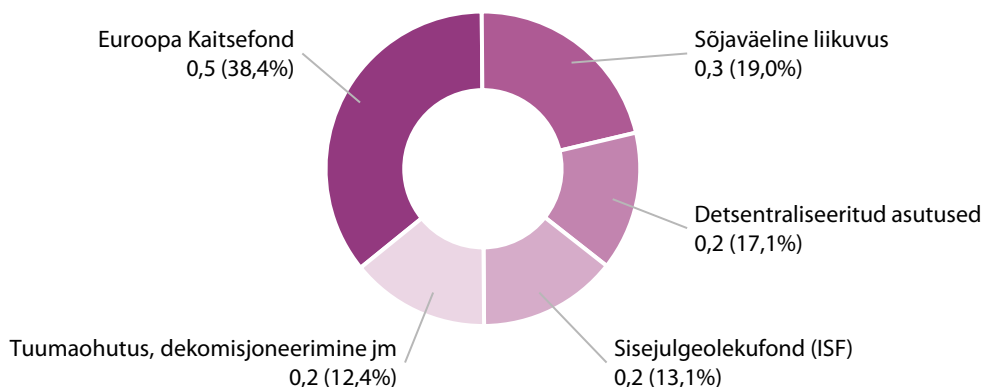
Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Seega tuleneb suurem osa kulutustest perioodi 2014–2020 *Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi* (AMIF) tegevuse lõpetamisest ning viimaste maksete tegemisest *Sisejulgeolekufondi* piiride ja viisade rahastamisvahendist (ISF-BV). Need 2014.– 2020. aasta fondid on 2021.– 2027. aasta MFRis asendatud vastavalt uue Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning *integreeritud piirihalduse fondi piirihalduse ja viisapoliitika rahastuga*.

Veel üks MFRi rubriigi 4 oluline kuluvaldkond on *detsentraliseeritud asutuste* (Euroopa Piiri- ja Rannikuvalve Amet (Frontex), Euroopa Liidu Varjupaigaamet (EUAA) ning Vabadusel, Turvalisusel ja Õigusel Rajaneva Ala Suuremahuliste IT-süsteemide Operatiivjuhtimise Euroopa Liidu Amet (eu-LISA)) rahastamine.

Julgeolek ja kaitse: 2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda ELi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

2021.–2027. aasta MFRi rubriigis 5 käsitletakse julgeolekut ja kaitset. Julgeoleku komponent hõlmab Sisejulgeolekufondist (ISF) aastateks 2021–2027 eraldatavaid rahalisi vahendeid ning Sisejulgeolekufondi politseikoostöö rahastamisvahendist (ISF-P) aastatel 2014–2020 rahastatud projektide ja kavade lõpuleviimist, mis moodustasid 2023. aastal märkimisväärse osa selle valdkonna kulutustest. See komponent hõlmab ka rahalist toetust tuumarajatiste dekomisjoneerimiseks Bulgaarias, Leedus ja Slovakkias ning ELi julgeolekuvaldkonna detsentraliseeritud asutuste ([Euroopa Liidu Uimastiamet \(EUDA\)](#), [Euroopa Liidu Õiguskaitsekoostöö Amet \(Europol\)](#) ja [Euroopa Liidu Õiguskaitsekoolituse Amet \(CEPOL\)](#)) rahastamist. Kaitsekomponent hõlmab Euroopa Kaitsefondi, mis toetab ühiseid kaitseprojekte teadus- ja arendustegevuse kõigis etappides. Komponendist toetatakse Euroopa ühendamise rahastu sihtotstarbelise eelarve kaudu ka sõjaväelist liikuvust, mis tähendab üleeuroopalise transpordivõrgu osade kohandamist tsiviil- ja militaarotstarbeliseks kaheksakümnenditeks kasutuseks.

Suuremat osa perioodi 2014–2020 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi ning Sisejulgeolekufondi vahenditest ja enamikku perioodi 2021–2027 Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, piirihalduse ja viisapoliitika rahastu ning Sisejulgeolekufondi vahenditest haldavad liikmesriigid (või Schengeni assotsieerunud riigid) ning komisjoni rände ja siseasjade peadirektoraat (DG HOME) koos. Selle korra kohaselt rakendavad liikmesriigid mitmeaastaseid riiklikke programme, mille komisjon on heaks kiitnud.

Meie leiud

Tehingute korrektsus

23-st kontrollitud tehingust oli vigadest mõjutatud seitse. Kvantifitseerisime neli viga, millel oli finantsmõju ELi eelarvest makstud summadele. Need vead olid seotud rahastamiskõlbmatute kuludega, tõendavate dokumentide puudumisega ja riigihangetega seotud küsimustega.

Leidsime ka seitsmes tehingus 10 õigusnormide ja finantsnõuete rikkumise juhtumit, kuid need ei avaldanud ELi eelarvele otsest finantsmõju. Need olid seotud näiteks puudustega toetuste andmise menetlustes, riigihankeküsimustega ja tehniliste toetuskõlblikkuse parameetrite eiramisega.

Leidsime ka kolm tehingut (mida ei mõjutanud küll korrektsusega seotud vead), mis ei vastanud usaldusväärse finantsjuhtimise põhimõtetele. Need olid seotud probleemidega käibemaksu tagastamisel avalik-õiguslikele asutustele ja objektiivse aluse puudumisega täiendavate palgatoetuste maksmiseks.

Sisekontrollisüsteemide elementide kontrollimine

Hindasime, kuidas oli DG HOME loonud 2021.– 2027. aasta MFRi temaatilised rahastud, ning arvutasime uuesti AMiFi, BMVI ja ISFi raames liikmesriikide riiklike programmide rahaliste vahendite eraldised ja paranduskoefitsiendid. Saime kinnitust, et DG HOME'i temaatiliste rahastute loomine ja jaotusmeetodite rakendamine oli kooskõlas asjaomaste määruste nõuetega.

Hindasime ka tuge ja suuniseid, mida DG HOME pakkus liikmesriikide ametiasutustele AMiFi, BMVI ja ISFi 2021.– 2027. aasta MFRi uuele ühissätete määrusele ülemineku haldamisel. Viis valitud liikmesriiki (Saksamaa ja Prantsusmaa Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi puhul, Ungari ja Poola piirihalduse ja viisapoliitika rahastu puhul ning Läti Sisejulgeolekufondi puhul) olid auditi ajaks oma juhtimis- ja kontrollisüsteemide kirjelduse valmis saanud ning enamikul riikidel oli oma auditistrateegia koostamine pooleli (üks oli selle lõpule viinud). Viis küllastatud liikmesriiki kavatsesid esitada komisjonile oma esimesed AMiFi, BMVI ja ISFi raamatupidamise aastaaruanded kõige varem 2024. aastal. Kokkuvõttes leidsid viis auditeerimisasutust, et DG HOME'i poolt liikmesriikidele antud tugi oli rahuldav. Nad on teinud piisavaid edusamme 2021.– 2027. aasta AMiFi, BMVI ja ISFi ettevalmistamisel.

Aasta tegevusaruanded ja muu juhtimiskord

Eelarveaasta 2023 kohta vaatasime läbi DG HOME'i aasta tegevusaruande. Keskendusime oma analüüsis sellele, kas DG HOME oli oma aasta tegevusaruandes esitanud korrektsusega seotud teavet vastavalt komisjoni juhistele ning kas see teave oli kooskõlas meie auditite käigus saadud teabega. Me ei leidnud teavet, mis oleks vastuolus meie järelustega.

Vaatasime läbi DG HOME'i koostatud hinnangud veariski sisaldanud summade kohta makse tegemise ajal ja kontode sulgemisel. Leidsime, et need arvutati ja esitati iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes vastavalt asutusesisesele meetodikale.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- esitada liikmesriikidele täiendavaid suuniseid kohaldatavate eeskirjade kohta ning
- kontrollida enne toetuste andmist projektide tehnilisi aspekte.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Ränne ja piirihaldus, julgeolek ja kaitse“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 8. peatükis.*

Naabus ja maailm

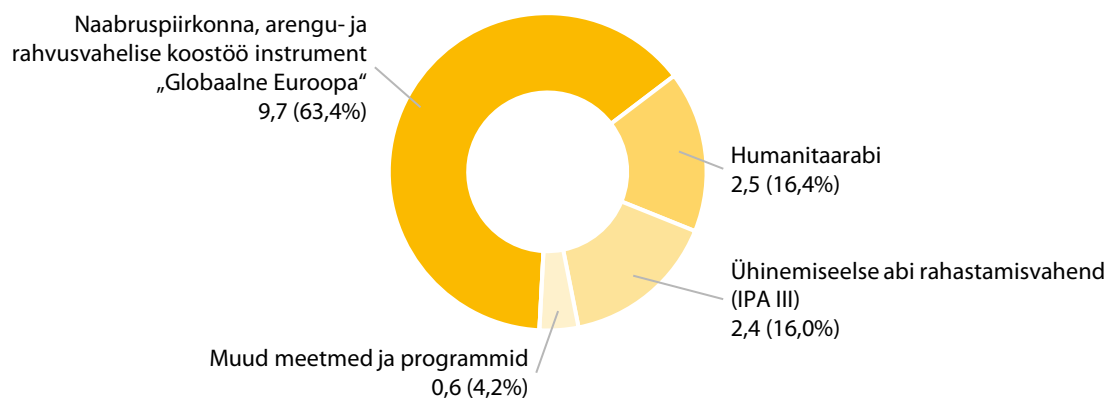
Kokku: 15,2 mld eurot (7,9% ELi eelarve kulutustest)

Mida me auditeerisime

Kuluvaldkond koosneb mitmest rahastamisvahendist, eelkõige naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“ ja ühinemiseelse abi rahastamisvahendist. Kuluvaldkond hõlmab ka humanitaarabi eelarvet.

2023. aasta maksete jaotus fondide kaupa

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

Naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendi „Globaalne Euroopa“ üldesmärk on kaitsta ja edendada kogu maailmas ELi väärtusi, põhimõtteid ja põhihuvet ning aidata edendada mitmepoolsust ja tugevamaid partnerlusi kolmandate riikidega. Võrreldes 2014.– 2020. aasta MFRiga kajastab see kahte olulist muutust selles, kuidas EL rahastab välisettegevust (välispoliitikat):

- o koostöö Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna partnerriikidega, mida varem rahastati Euroopa Arengufondidest, on nüüd viidud ELi üldeelarvesse;
- o sellist koostööd ja ELi naabuspoliitikat rahastatakse nüüd samast naabuspiirkonna, arengu- ja rahvusvahelise koostöö instrumendist „Globaalne Euroopa“, säilitades samal ajal mõlemat liiki toetuse erijooned.

Ühinemiseelse abi rahastamisvahendi üldesmärk on toetada abisaajariike reformide vastuvõtmisel ja rakendamisel, et viia nad vastavusse ELi väärtustega, pidades silmas ELi liikmesust. Seeläbi parandatakse nende stabiilsust, julgeolekut ja heaolu. Samuti annab EL vajaduspõhist humanitaarabi inimestele, keda on tabanud inimtegevusest tingitud katastroofid ja loodusõnnetused, pöörates erilist tähelepanu kõige haavatavamatele elanikkonnarühmadele.

Peamised ELi välistegevuse rakendamisel osalevad peadirektoraadid on naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat (DG NEAR), rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat (DG INTPA), Euroopa kodanikukaitse ja humanitaarabioperatsioonide peadirektoraat (DG ECHO) ning välispoliitika vahendite talitus (FPI).

Rubriigi „Naabrus ja maailm“ 2023. aasta maksete summa oli 15,2 miljardi eurot (eelrahastamis-, vahe- ja lõppmaksed) ja nende tegemiseks kasutati mitmeid poliitikainstrumente ja abi andmise viise. Need hõlmavad nt näiteks ehitus-/tarne- ja teenuste osutamise lepinguid, toetusi, erilaene, laenutagatise ja finantsabi, eelarvetoetust ning kolmandatele riikidele antavaid muid eelarvetoetuse liike.

Meie leiud

Hoolimata valimi piiratud suurusest näitavad meie auditi tulemused, et MFRi kõnealus rubriigis on suur vearisk. 72-st kontrollitud tehingust oli vigadest mõjutatud 37 (51,4%). Kvantifitseerisime 31 viga, millel oli finantsmõju ELi eelarvest makstud summadele. Need vead olid seotud toetuskõlbmatute toetusesaajate, rahastamiskõlbmatute kulude, kandmata kulude ja riigihangetega.

Näide: Eelarve täitmine usaldati toetuskõlbmatule toetusesaajale

Auditeerisime ühte 3,5 miljoni euro suurust arvet, mis oli esitatud ühe sambapõhiselt hinnatud rakenduspartneriga sõlmitud delegeerimislepingu alusel. Pärast lepingu allkirjastamist delegeeris rakenduspartner kogu rakendamise edasi ühele ELi liikmesriigi õiguse alusel registreeritud eraettevõtjale. See ettevõtja ei suutnud tõendada oma avaliku teenuse osutamise eesmärki ja seega oma õigust läbida sambapõhine hindamine ja hallata komisjoni nimel ELi vahendeid.

Ei komisjon ega rakenduspartner ei küsinud siiski selgitust selle kohta, kas liikmesriigis asuv ettevõtja on toetuskõlblik, ja eelkõige selle kohta, kas teda võib pidada avalikku teenust osutavaks. Samuti ei tehtud ettevõtjale enne edasivolitamislepingu allkirjastamist nõutavat eelhindamist.

Sellest tulenevalt delegeeris rakenduspartner auditeeritud delegeerimislepingu rakendamise edasi selleks sobimatule üksusele, muutes sellega seotud makse rahastamiskõlbmatuks.

Leidsime ka 19 õigusnormide ja finantsnõuete rikkumise juhtumit, millel ei olnud finantsmõju ELi eelarvele. Need olid seotud näiteks riigihangete, kulude ebaselge jaotuse, nähtavuseeskirjade mittejärgimise ja ebapiisavate tõenditega.

Sambapõhiselt hinnatud organisatsioonidega (rahvusvahelised organisatsioonid, rahvusvahelised finantsasutused ja riigiasutused) sõlmitud kaudse eelarve täitmise lepingutega seotud tehingute puhul kiitis komisjon kulud heaks finantsaruande ja liidu vahendite haldaja kinnituse alusel. Leidsime siiski vigu sambapõhiselt hinnatud organisatsioonide tehtud tehingutes, mis näitab, et nende finantsaruanded sisaldavad vigu, mida ei ole kajastatud nende liidu vahendite haldajate kinnitustes.

Sisekontrollisüsteemide elementide kontrollimine

Külastasime viit ELi delegatsiooni (Albaanias, Armeenias, Kambodžas, Gruusias ja Indias) ning tuvastasime mõningad puudused nende sisekontrollisüsteemides, nagu kontrollkäikude ebapiisav rahastamine ja viivitused segarahastamislepingute rakendamisel.

Aasta tegevusaruanded ja muu juhtimiskord

Vaatasime läbi välispoliitika vahendite talituse eelarveaasta 2023 tegevusaruande. Keskendusime sellele, kas välispoliitika vahendite talitus oli oma aasta tegevusaruandes esitanud korrektsusega seotud teavet vastavalt komisjoni juhistele ning kas ta on järjepidevalt rakendanud tulevaste korrektsioonide ja tagasinõudmiste hindamise metoodikat.

2023. aastal heakskiidetud kogukulutustest (865 miljonit eurot) oli talituse hinnangul maksete veariski kogusumma 7,2 miljonit eurot (0,83%). Talitus hindas oma järgnevatel aastatel tehtud kontrollidest tulenevate korrektsioonide mahuks 0,9 miljonit eurot (0,1% kogukulutustest). Selle alusel kinnitas välispoliitika vahendite talituse peadirektor, et talituse finantsrisk jäi alla 2% suuruse olulisuse läve.

Välispoliitika vahendite talituse 2023. aasta tegevusaruande läbivaatamisel ja talituse vastutusel 2023. aastal tehtud maksete kontrollimisel me vigu ega puudusi ei leidnud.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitusel:

- võtta meetmeid, et parandada kontrollisüsteeme eelmaksete tasaarvestamiseks;
- anda toetusesaajatele suuniseid jagatud kulude jaotamiseks;
- tagada nähtavuse eeskirjade järgimine;
- tagada, et ELi delegatsioonid teevad piisavalt kohapealseid kontrollkäike, ning
- parandada segarahastamistoimingute seire- ja juhtimismehhanisme.

Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Naabrus ja maailm“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 9. peatükis.

Euroopa avalik haldus

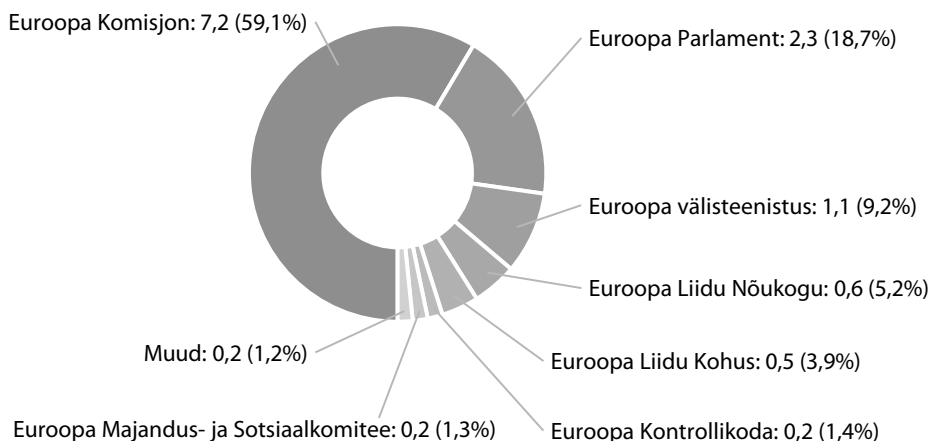
Kokku: 12,3 mld eurot (6,4% ELi eelarve kulutustest)

Mida me auditeerisime

Meie audit hõlmas ELi institutsioonide ja asutuste halduskulusid.

2023. aasta maksete jaotus

(miljardites eurodes)

Allikas: kontrollikoda Euroopa Liidu 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande andmete põhjal.

2023. aastal moodustasid institutsioonide ja asutuste halduskulud kokku 12,3 miljardi eurot. Kõnealune summa sisaldas peamiselt palga- ja pensionimakseid, mis moodustavad kogusummast umbes 70%, ning hoonete, seadmete, energia, side ja infotehnoloogiaga seotud kulusid.

Meie enda kulutusi ja finantsaruandeid kontrollib välisaudiitor. Igal aastal avaldame me välisaudiitori auditiarvamuse ja -aruande Euroopa Liidu Teatajas ja meie veebisaidil.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?
12,3 mld eurot	Ei – tulud ei sisaldanud olulisel määral vigu (2022 ja 2023)

Uurisime 70 tehingut, mis hõlmasid kõiki ELi institutsioone ja asutusi. Nagu varasematel aastatel, jääb veamäär meie hinnangul alla olulisuse läve.

Me ei tuvastanud olulisi probleeme Euroopa Liidu Kohtu, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee ega Euroopa Ombudsmani töös. Ka meie välisaudiitor ei toonud välja mingeid konkreetseid probleeme.

Euroopa Parlament

2023. aastal kontrollisime parlamendis 16 tehingut, sealhulgas parlamendi fraktsioonide kulusid. Nagu me märkisime 2022. aastal, ei olnud fraktsioonide assigneeringute haldamise sise-eeskirjad finantsmäärusega kooskõlas. See tuleneb asjaolust, et sise-eeskirjades ei nõuta suure maksumusega lepingute puhul avatud või piiratud hankemenetluste kasutamist, vaid pigem läbirääkimistega hankemenetlust, mis vähendab konkurentsi. Leidsime kaks juhtumit, kus fraktsioonid olid sõlminud selliseid suure maksumusega lepinguid. Lisaks leidsime veel kaks juhtumit, kus fraktsioonid ei järginud parlamendi sise-eeskirju täielikult, kuna nad ei küsinud alati piisaval hulgal pakkumusi. Avastasime ka muid hankemenetluste mittejärgimise juhtumeid.

Euroopa Liidu Nõukogu

Kontrollitud neljas maks me kvantifitseeritavaid vigu ei leidnud. Ühel juhul leiame, et nõukogu ei põhjendanud selgelt ühe hoonete hoolduslepingu kümneaastast kestust.

Euroopa Komisjon

Leidsime kaks kvantifitseeritavat viga komisjoni kontrollitud 26 makses, millest üks puudutas palga arvutamist ja teine kinnisvaralepingut.

Euroopa välisteenistus

Leidsime kvantifitseeritava vea ühes 13-st kontrollitud maksest, mis tulenes asjakohase hankemenetluse puudumisest enne ühe ELi delegatsiooni rendilepingu allkirjastamist.

Regioonide komitee

Leidsime, et kahest kontrollitud tehingust ühes ei põhjendanud komitee selgelt, miks hoonete hooldusleping sõlmiti kümneks aastaks.

Euroopa Andmekaitseinspektor

Kontrollitud palgamakse puhul leidsime viivitusi pere- ja lapsetoetuste deklaratsioonide saamisel ja kontrollimisel.

2023. aastal kontrollisime Euroopa Parlamendi seire- ja kontrollisüsteeme, keskendudes neljale peadirektoraadile, kus kulud on kõige suuremad ning kus kulude eel- ja järelkontrollid on erinevad. Euroopa Parlament on teinud algatusi pettuste ennetamiseks ja avastamiseks, kuid tal puudus kogu institutsiooni hõlmav pettustevastase võitluse strateegia, et koordineerida tegevust kogu organisatsioonis.

Meie soovitused

Soovitame Euroopa Parlamendil töötada juba ellu viidud pettustevastase tegevuse põhjal välja kogu institutsiooni hõlmav pettustevastase võitluse strateegia.

Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi kulutusi rubriigis „Euroopa avalik haldus“, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 10. peatükis.

Taaste- ja vastupidavusrahastu

Kokku: 53,5 mld eurot

Mida me auditeerisime

Taaste- ja vastupidavusrahastust toetatakse reforme ja investeerimisprojekte liikmesriikides alates 2020. aasta veebruarist (REPowerEU puhul 1. veebruarist 2022) kuni 2026. aastani. Rahastule eraldati algselt 723 miljardit eurot – 338 miljardit eurot tagastamatuteks toetusteks ja 385 miljardit eurot laenudeks. 2023. aasta lõpuks oli kulukohustustega kaetud 648 miljardit eurot, millest 356,8 miljardi eurot moodustasid toetused ja 290,9 miljardi eurot laenud. Kuna laene sai taotleda vaid 2023. aasta augustini, ei saa 94,5 miljardi eurot enam laenuna välja anda. Taaste- ja vastupidavusrahastu eesmärk on leevendada COVID-19 pandeemia majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi ning muuta Euroopa riikide majandus vastupidavamaks ja valmistada see paremini ette tulevasteks ülesanneteks. See tähendab muu hulgas kiiremat liikumist rohe- ja digipöörde suunas.

Komisjon rakendab taaste- ja vastupidavusrahastut otsese eelarve täitmise vormis. See tähendab, et komisjon vastutab otseselt rahastu rakendamise eest. Taaste- ja vastupidavusrahastust tehtavad maksed sõltuvad sellest, kas liikmesriigid on rahuldavalt täitnud nende taaste- ja vastupidavuskavasid kinnitavate nõukogu rakendusotsuste lisades seatud eesmärgid ja sihid. Lisaks tuleb järgida seda, et liikmesriigi poolt varem rahuldavalt täidetud eesmärgid ja sihte ei oleks muudetud, ning et meetmed ei rikuks topeltrahastamise vältimise põhimõtet. Määruses sätestatud rahastamiskõlblikkuse tingimused hõlmavad rahastamiskõlblikkuse perioodi järgimist, põhimõttele „ei kahjusta oluliselt“ vastamist ja jooksvate riiklike eelarvekulude mitteasendamist.

Liikmesriigid võivad taotleda väljamakseid kaks korda aastas, kui nad esitavad piisavad tõendid, et asjakohased eesmärgid ja sihid on rahuldavalt täidetud. Maksetaotlustele tuleb lisada auditite kokkuvõtte ja liidu vahendite haldaja kinnitus esitatud teabe õigsuse kohta. Komisjoni kontrollisüsteemidega nähakse ette liikmesriikide maksetaotluste esialgsed hindamised (eelkontroll) ja liikmesriikides pärast makse tegemist läbiviidavad järelauditid.

2023. aasta lõpuks oli komisjon teinud 37 toetusmakset (2021. aastal ühe, 2022. aastal 13 ja 2023 aastal 23) kogusummas 141,6 miljardi eurot. Puudub teave selle kohta, kui suure summa on liikmesriigid vahendite lõplikele saajatele kokku välja maksnud.

Meie 2023. aasta auditi andmekogumi kogusumma oli 53,5 miljardi eurot ja see hõlmas kõiki 23 toetusmakset summas 46,3 miljardi eurot ja nendega seotud eelmaksete tasaarvestamist summas 7,2 miljardi eurot. Meie audit ei hõlmanud taaste- ja vastupidavusrahastu laenukomponenti. Uurisime 325 eesmärki ja 127 sihti, sealhulgas komisjoni esialgseid hinnanguid, et hinnata, kas need vastavad makse- ja rahastamiskõlblikkuse tingimustele. Kontrollisime kohapeal 30 sihti kuues liikmesriigis. Uurisime ka komisjoni järelauditeid.

Meie leiud

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?
53,5 mld eurot	2023: meie leidude üldine mõju on oluline, kuid ei ole läbiv.

Meie töö käigus kogutud üldine auditi tõendusmaterjal näitab, et kontrollitud 452 eesmärgist ja sihist 16 ei vastanud makse- või rahastamiskõlblikkuse tingimustele. Need juhtumid puudutavad seitsmele liikmesriigile tehtud seitset makset. Võttes arvesse taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste mudeli olemust ja asjaolu, et komisjoni maksete peatamise meetodika tugineb paljudele hinnangutele, mis võivad viia erinevate tõlgendusteni, ei esita me veamäära, mis oleks võrreldav teiste ELi kuluvaldkondadega.

Loetletud piiranguid arvesse võttes leiame, et nende leidude minimaalne finantsmõju on üle meie olulisuse läve. Leiud olid seotud eesmärkide ja sihtide mitterahuldava täitmisega, enne rahastamiskõlblikkuse perioodi alustatud meetmetega, korduvate riiklike eelarvekulude rahastamisega.

Näide mitterahuldavalt saavutatud sihi kohta

Itaalia siht M1C1–9 – „T1 turvastruktuuride ajakohastamise toetamine“

Sihi kirjeldus Itaalia kohta vastu võetud nõukogu rakendusotsuses:

„Vähemalt viis tugevdavat sekkumist, millega ajakohastatakse riikliku küberturbeala (PSNC) ning võrgu- ja infosüsteemide (NIS) sektorite olemasolevaid turvastruktuure. [---]“

Liikmesriik esitas seitse aruannet, et tõendada turvastruktuuride ajakohastamiseks ette võetud tugevdavaid sekkumisi. Need aruanded hõlmasid turvaoleku analüüsi, riski- ja mõjuanalüüsi. NIS2 direktiivi kohaselt moodustavad need tegevused aga vaid ühe kümnest elemendist, mis on vajalikud võrke ja infosüsteeme ähvardava turvariski juhtimiseks.

Komisjon oli seisukohal, et need seitse aruannet näitavad tugevdavaid sekkumisi.

Meie oleme aga seisukohal, et kuus aruannet ei kujutanud endast sisemise järelevalve- ja kontrollisuutlikkuse parandamist, vaid üksnes nende võimete analüüsi. Sekkumised olid aluseks küberkaitse tugevdamise kavadele, kuid need ei kujutanud endast tugevdavaid sekkumisi turvastruktuuride ajakohastamiseks, nagu nõuti nõukogu rakendusotsuses.

Leidsime, et eesmärgid/sihid ei olnud rahuldavalt täidetud ka Austria, Tšehhi, Prantsusmaa, Kreeka ja Portugali maksete puhul.

Samuti leidsime 15 ebamääraselt määratletud eesmärki ja sihti, mis lisas nende rahuldava täitmise hindamisele kaalutlusruumi ja/või õõnestab tulemusi, mida on võimalik taaste- ja vastupidavusraha abil saavutada.

Näide ebapiisavalt konkreetsest eesmärgist

Hispaania eesmärk 2 – „Muudatused tehnilises ehitusseadustikus (madalpingeelektrotehnika seadus) ja avalikke laadimisteenuseid reguleeriva kuningliku dekreeidi heakskiitmine“.

Eesmärgi kirjeldus Hispaania kohta vastu võetud nõukogu rakendusotsuses:

„Järgnevate aktide jõustumine: [---] ii) madalpingeelektrotehnika seaduse muudatused, et lisada hoonetega sidumata parklate laadimistaristuga seotud kohustused, ning [---].“

Eesmärgi täitmine eeldab muu hulgas madalpingeelektrotehnika seaduse muutmist, et see sisaldaks laadimispunktide rajamise kohustust hoonetega mitteseotud parklates. Eesmärgi kirjelduses ei täpsustata aga kohustuse ulatust, eelkõige rajatavate laadimispunktide arvu või protsentuaalset osakaalu. Selle tulemusena piisaks eesmärgi rahuldavaks täitmiseks mistahes lihtsast muudatustest.

Komisjon ajakohastas oma järelauditite strateegiat. See hõlmab nüüd eesmärkide/sihtide muutmise, kuid mitte jooksvate riiklike eelarvekulude asendamise kontrollimist. Järelauditid hõlmavad mõningaid rahastamiskõlblikkuse perioodi järgimise kontrole, kuid kulude tekkimise ajana arvestatakse nende kandmise, mitte asjaomase juriidilise kohustuse võtmise kuupäev.

Taaste- ja vastupidavuskavade 2023. aasta läbivaatamise käigus lisas komisjon seitsmele liikmesriigile veel 10 kontrollieesmärki, et kõrvaldada nende kontrollisüsteemides hiljuti tuvastatud puudused. Nende liikmesriikide puhul, kelle teine või kolmas makse sõltub kontrollieesmärkide täitmisest, võivad nende kontrollisüsteemide puudused ohustada ELi finantshuvide kaitset ning mõjutada kulutuste korrektsust

Liikmesriikide aruandlus- ja kontrollisüsteemides oli endiselt puudusi. See ohustab ELi finantshuvide kaitset, mis võib mõjutada kulutuste korrektsust.

Liikmesriikide kontrollisüsteemide püsivad puudused, millest me kirjutasime 2022. aastal

Hispaania: aruandlussüsteemis puudub täielik teave täitmata eesmärkide/sihtide suunas tehtud edusammude ning tegelike tulusaajate, ELi rahastamisallikate ja makstud summade kohta.

Prantsusmaa: haldus- ja aruandlussüsteem ei ole ühendatud taaste- ja vastupidavusrahastu meetmete haldamiseks kasutatavate teiste IT-süsteemidega. Kuna taaste- ja vastupidavuskava haldamiseks puudub spetsiaalne integreeritud infosüsteem, ei ole teabevoog automatiseeritud, mis ohustab omakorda andmete kvaliteeti.

Horvaatia: andmehoidla süsteemist ei ole endiselt võimalik leida andmeid projektikonkursside kohta, mis viidi lõpule enne süsteemi loomist.

Liikmesriikide liidu vahendite haldajate kinnitustes esitatud teave ei olnud alati usaldusväärne.

Kontrollisime ka majandus- ja rahandusküsimuste peadirektoraadi (DG ECFIN) aasta tegevusaruandes esitatud teavet taaste- ja vastupidavusrahastu 2023. aasta kulutuste korrektsuse kohta ning selle teabe esitamist iga-aastases haldus- ja tulemusaruandes. Meie leiud ja järeldused ei ole kooskõlas DG ECFINi eelarvevahendite käsutaja esitatud avaldusega. Taaste- ja vastupidavusrahastu kontrollisüsteem annab ELi tasandil vaid piiratud teavet selle kohta, kas rahastust finantseeritud investeerimisprojektid vastasid ELi ja liikmesriikide nõuetele. See vähendas omakorda komisjoni antavat kindluse taset ja tekitas selles kindluses lõnga. 2023. aasta tegevusaruande kohaselt ajakohastas komisjon taaste- ja vastupidavusrahastu kontrolli- ja auditistrateegiad, mis hõlmab ka liikmesriikide kontrollisüsteemide tugevdamist. DG ECFINi poolt eelarveaasta 2023 kohta tehtud kindlustandvas avalduses sedastatakse aga üksnes, et liikmesriigid teevad regulaarseid kontrole. Avaldus ei hõlma aga liikmesriikide tehtud kontrollide tulemuslikkust. See on eriti murettekitav, kuna ELi muud kuluprogrammid ei vasta sageli ELi ja riigisisestele nõuetele ning liikmesriikide kontrollisüsteemides on puudusi.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- kasutada rahastamiskõlblikkuse tingimuste täitmise hindamisel meetme alguskuupäevana esimese (juriidilise) kohustuse kuupäeva,
- määratleda konkreetsed kriteeriumid selle kohta, mida pidada jooksvateks riiklikeks eelarvekuludeks,
- tagada, et liikmesriigid võtaksid viivitamatult parandusmeetmeid kontrollisüsteemide allesjäänud puuduste kõrvaldamiseks, ning
- kasutada liikmesriikide kontrollisüsteemide komisjonipoolse kontrollimise tulemusi selleks, et esitada selge järelalus nende tulemuslikkuse kohta.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie auditi kohta, mis käsitleb ELi taaste- ja vastupidavusrahastut, on esitatud meie **2023. aasta aastaaruande** 11. peatükis.*

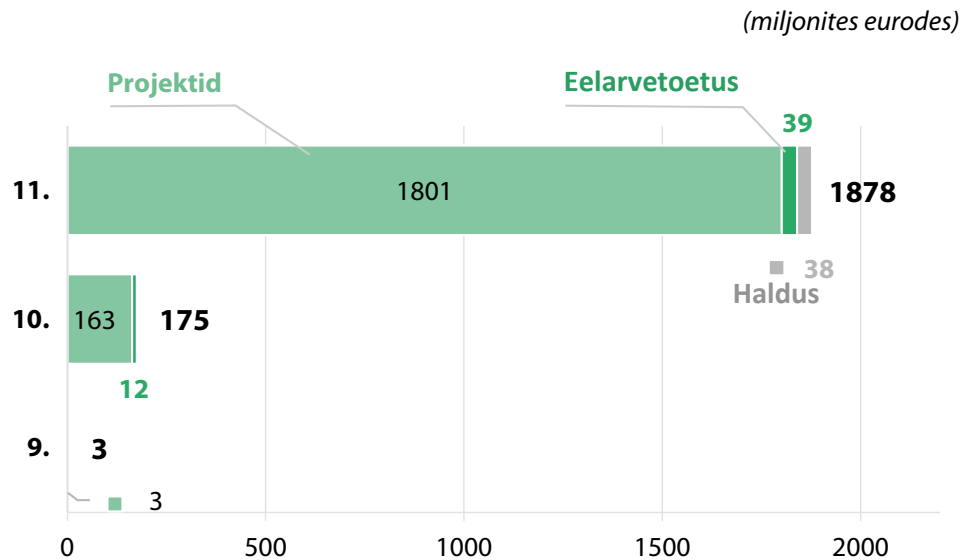
Euroopa Arengufondid

Kokku: 2,1 mld eurot

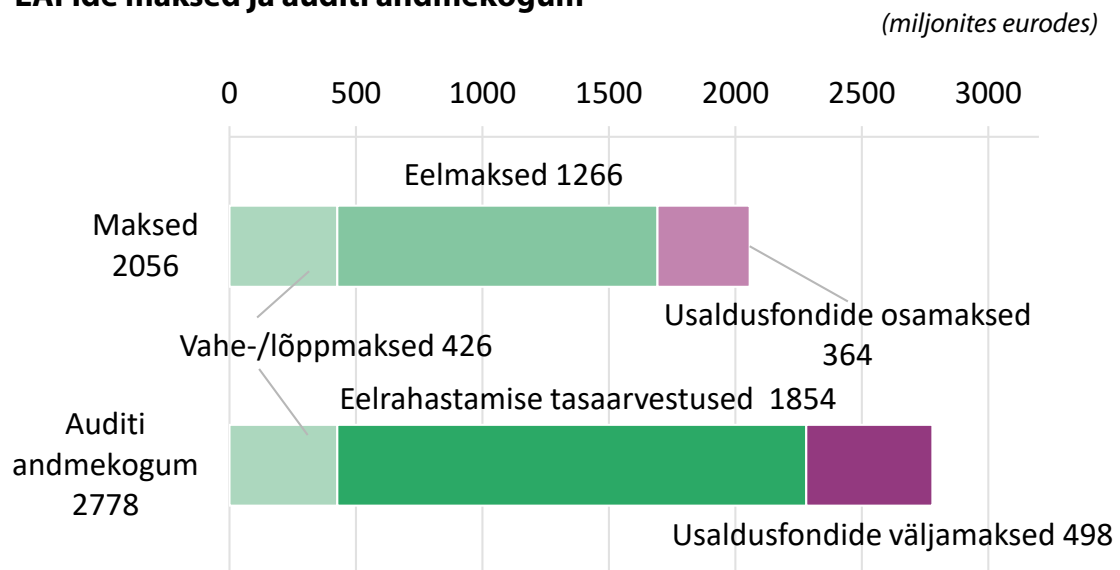
Mida me auditeerisime

1959. aastal käivitatud Euroopa Arengufondid (EAFid) olid kuni 2020. aasta lõpuni peamised vahendid väljaspool ELi üldeelarvet, mille kaudu EL rahastas kuni 2020. aasta lõpuni arengukoostöö abi Sahara-taguse Aafrika, Kariibi mere ja Vaikse ookeani piirkonna (AKV) riikidega ning ülemeremaade ja -territooriumidega (ÜMTd). EAFide peamine eesmärk on vähendada vaesust ja see lõpuks kaotada kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklis 208 sätestatud arengukoostöö peamise eesmärgiga.

EAFide maksed eelarveridade ja liikide kaupa

EAFide maksed ja auditi andmekogum

Allikas: kontrollikoda 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondi 2023. aasta konsolideeritud raamatupidamise aastaaruande põhjal.

11. EAF hõlmab 2014.– 2020. aasta MFRi. 2021.– 2027. aasta MFRis on arengukoostöö AKV piirkonna riikidega integreeritud naabruspoliitika, arengu- ja rahvusvahelise koostöö rahastamisvahendisse „Gloaalne Euroopa“, mis omakorda kuulub ELi üldeelarvesse. Arengukoostöö ÜMTdega on integreeritud ülemeremaade ja -territooriumide assotsieerimise otsusesse, mis hõlmab ka Gröönimaad.

Käesolevas peatükis vaadeldakse 76 riigis tehtud kulutusi. Seejuures on kasutatud mitut abi andmise viisi (nt ehitus-/tarne-/teenuste osutamise lepingud, toetused, eelarvetoetus, programmide eelarvestus ning sambapõhiselt hinnatud üksustega (nt rahvusvahelised organisatsioonid) sõlmitud delegerimiskokkulepped).

EAFe haldab peaaegu täielikult komisjoni rahvusvahelise partnerluse peadirektoraat (DG INTPA). Väikest osa EAFide 2023. aasta kulutustest (7%) haldas Euroopa naabruspoliitika ja laienemisläbirääkimiste peadirektoraat (DG NEAR).

Meie leiud

Leidsime, et raamatupidamise aastaaruanne ei sisaldanud olulisi väärkajastamisi.

Tulutehingud ei ole olulisel määral vigadest mõjutatud.

Eelarveaasta 2023 kulud on olulisel määral vigadest mõjutatud ja me esitame vastupidise arvamuse.

Auditeeritud summa	Olulisel määral vigadest mõjutatud?	Hinnanguline kõige tõenäolisem veamäär
2,8 mld eurot	Jah	8,9% (2022. aastal 7,1%)

Tehingute korrektsuse auditeerimiseks kontrollisime 140 tehingust koosnevat valimit, mis esindas EAFide kõiki kulutusi. See hõlmas 31 Aafrika jaoks mõeldud hädaolukorra usaldusfondi tehingut, kolme Bêkou usaldusfondi tehingut, 87 tehingut, mille olid heaks kiitnud 14 ELi delegatsiooni (Angola, Benin, Côte d'Ivoire, Fidži, Ghana, Guinea-Bissau, Keenia, Madagaskar, Malawi, Mauritius, Mosambiik, Gambia, Togo ja Uganda) ning 19 komisjoni peakorteri heaks kiidetud tehingut. Tehingutes vigade leidmisel analüüsisime nende põhjuseid, et teha kindlaks võimalikud puudused.

Meie kontrollitud 140 tehingust sisaldas vigu 62 (44,3%). Kvantifitseeritud 52 vea alusel on meie hinnanguline veamäär 8,9%. Kolm kõige levinumat veatüüpi olid kandmata kulud (45%), oluliste tõendavate dokumentide puudumine (31%) ja rahastamiskõlbmatud kulud (23%). 2023. aastal leitud kvantifitseeritavad vead olid kõik tehingutes, mis olid seotud programmide eelarvestuse ja toetustega ning abisaajate riikide, rahvusvaheliste organisatsioonide ja liikmesriikide asutustega sõlmitud rahastamis- ja delegeerimislepingutega. Meie kontrollitud 112-st seda tüüpi tehingust sisaldasid 52 kvantifitseeritavaid vigu, mis moodustasid 100% hinnangulisest veamäärast.

Kandmata kulud: eelmaksete tasaarvestamine liiga suures summas

Auditeerisime ühte 2,3 miljoni euro suurust arvet, mille aluseks oli ühe rahvusvahelise organisatsiooniga sõlmitud ja kaudse eelarve täitmise raames rakendatud toetusleping, mida rahastas täielikult EL. Arve puudutas kulude heakskiitmist rahvusvahelise organisatsiooni esitatud finantsaruande alusel, mis kajastas ajavahemikku kuni 15. aprillini 2023.

Leidsime auditi käigus, et kõnealune finantsaruanne sisaldas 1,8 miljonit eurot eelmakseid, mida ei käsitata kantud kuludena ja mis on seetõttu rahastamiskõlbatud. Lisaks täheldasime, et komisjon ei olnud teinud piisavalt kontrolle, et maandada rahastamiskõlbatute kulude tasaarvestamise riski. Leidsime 14 sarnaste vigadega tehingut.

Nagu varasematelgi aastatel, esines viivitusi mõnelt rahvusvaheliselt organisatsioonilt nõutud dokumentide saamisel ja sellest tulenevalt ka meie töö tegemisel. Need organisatsioonid andsid vaid piiratud juurdepääsu dokumentidele (nt kirjutuskaitstud kujul), mis takistas meie auditi kavandamist, läbiviimist ja kvaliteedikontrolli. Raskused dokumentide saamisel püsisid vaatamata komisjoni püüdlustele lahendada need asjaomaste rahvusvaheliste organisatsioonidega toimuva teabevahetuse kaudu.

Aasta tegevusaruanne ja muu juhtimiskord

Nagu varasematel aastatel, võttis DG INTPA vastu tegevuskava oma kontrollisüsteemi rakendamise puuduste kõrvaldamiseks. 2021. ja 2022. aastal märkisime, et 2020. ja 2021. aasta tegevuskava edusammud olid rahuldavad.

2024. aasta aprilli seisuga oli 2021. aasta tegevuskava rakendamine aastataguse ajaga võrreldes edenenud. Komisjon oli lõpule viinud veel ühe tegevuse, mis tähendab, et kokku oli lõpule viidud viis tegevust. Kolm tegevust on veel pooleli. DG INTPA suurendas oma 2022. aasta tegevuskavas taas tegevuste arvu, seekord kümneni. Neist neli on lõpule viidud ja kuus veel lõpetamata. 2023. aasta tegevuskava koosneb 13 tegevusest, sealhulgas neljast uuest: 2024. aasta aprilli seisuga oli ellu viidud üks ja pooleli üheksa tegevust.

DG INTPA allesjäänud veamäära kokkuleppeline toiming

DG INTPA 12. allesjäänud veamäära kokkuleppelise toimingu viis 2023. aastal peadirektoraadi nimel läbi üks väline töövõtja. Toimingu eesmärk on hinnata nende vigade määra, mis on püsima jäänud pärast kõiki DG INTPA poolt oma vastutusvaldkonnas vigade vältimiseks, avastamiseks ja parandamiseks läbi viidud juhtimiskontrolle, et teha järeldus nende kontrollide tõhususe kohta.

Nagu varasematel aastatel, kasutas DG INTPA 2023. aasta allesjäänud veamäära kokkuleppelises toimingus 480 tehingust koosnevat valimit (osa valimisse kaasatud tehingute väärtus oli suurem kui *valimi samm*, seetõttu oli valimi lõplik suurus 413). Toimingus hinnati üldiseks allesjäänud veamääraks 0,97%, mis on kaheksandat aastat järjest madalam kui komisjoni kehtestatud *olulisuse lävi* (2%).

Allesjäänud veamäära kokkuleppeline toiming ei ole *kindlustandev töövõtt* ega audit. Selle aluseks on allesjäänud veamäära meetodika ja DG INTPA koostatud käsiraamat. Meie varasemates aastaaruannetes EAFide kohta on juba kirjeldatud kokkuleppeliste toimingute piiranguid, mis võisid allesjäänud veamäära tegelikust väiksemaks hindamisele kaasa aidata.

2023. aasta tegevusaruande läbivaatamine

2023. aasta tegevusaruande peadirektori kinnitav avaldus ei sisalda ühtegi reservatsiooni. Alates 2018. aastast vähendas DG INTPA märkimisväärselt reservatsioonide ulatust (st nendega hõlmatud kulude osakaalu) – esialgu 16%-lt 1%-le ja seejärel nullini.

Meie soovitused

Esitame komisjonile järgmised soovitused:

- võtta periodiseeritavate summade hindamisel arvesse lepingutes peale aruandlusperioodi lõppu tehtud muudatusi,
- tugevdada enne maksete tegemist tehtavaid kontrole ning
- võtta meetmeid, et parandada sambapõhiselt hinnatavatele organisatsioonidele tehtud eelmaksete tasaarvestamisel kasutatavaid kontrollisüsteeme.

*Soovite täiendavat teavet? Täielik teave meie Euroopa Arengufonde käsitleva auditi kohta on esitatud **2023. aasta aastaaruandes** 9., 10. ja 11. Euroopa Arengufondist (EAF) rahastatud tegevuste kohta.*

Selgitav taustteave

Euroopa Kontrollikoda ja tema töö

Kontrollikoda on ELi sõltumatu välisaudiitor. Me asume Luxembourgis ning meil töötab umbes 900 töötajat kõigist ELi liikmesriikidest. Meie missioon on aidata parandada ELi haldus- ja finantsjuhtimist ning edendada aruandekohustuse täitmist ja läbipaistvust, ning me tegutseme ELi kodanike finantshuvide sõltumatu kaitsjana. Meie auditiaruanded ja arvamused on oluline osa ELi aruandlusahelast. Neid kasutatakse selleks, et kontrollida ELi poliitikavaldkondade ja programmide rakendamise eest vastutajaid: komisjoni, teisi ELi institutsioone ja asutusi ning liikmesriikide haldusasutusi. Me teavitame ELi poliitikakujundajaid ja seadusandjaid riskidest, anname neile kindlust, juhime tähelepanu puudujääkidele ja heale tavale ning nõustame, kuidas ELi poliitika ja programmide juhtimist parandada. Oma tööga tagame Euroopa kodanikele teabe nende raha kasutamise kohta.

Tony Murphy
Iirimaa

Nikolaos MILIONIS
Kreeka

Klaus-Heiner LEHNE
Saksamaa

Bettina JAKOBSEN
Taani

Jan GREGOR
Tšehhi Vabariik

Mihails KOZLOVS
Läti

Ildikó GÁLL-PELCZ
Ungari

Annemie TURTELBOOM
Belgia

Viorel ȘTEFAN
Rumeenia

Ivana MALETIĆ
Horvaatia

François-Roger CAZALA
Prantsusmaa

Joëlle ELVINGER
Luksemburg

Helga BERGER
Austria

Marek OPIOŁA
Poola

Jorg Kristijan PETROVIČ
Sloveenia

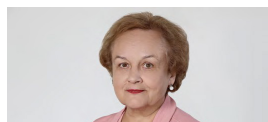
Stef BLOK
Madalmaad

George Marius HYZLER
Malta

Lefteris CHRISTOFOROU
Küpros

Laima Liucija ANDRIKIENĖ
Leedu

Keit PENTUS-ROSIMANNUS
Eesti

Katarína KASZASOVÁ
Slovakkia

João LEÃO
Portugal

Alejandro BLANCO FERNÁNDEZ
Hispaania

Carlo Alberto MANFREDI SELVAGGI
Itaalia

Petri SARVAMAA
Soome

Hans LINDBLAD
Rootsi

Märkus: 2024. aasta juuli seisuga.

Meie väljundid

Avaldame

- aastaaruandeid, mis koosnevad peamiselt ELi eelarve ja Euroopa Arengufondide finants- ja vastavusauditite tulemustest, kuid käsitlevad ka eelarve täitmise ja tulemuslikkuse aspekte;
- eriaruandeid, milles esitatakse konkreetseid poliitikasuundi, kuluvaldkondi või eelarve- või juhtimisküsimusi käsitlevate valitud auditite tulemused;
- iga-aastaseid eriaruandeid ELi asutuste, detsentraliseeritud organite ja ühissetevõtete kohta;
- arvamusi finantsjuhtimist mõjutavate uute õigusaktide eelnõude või muudatuste kohta (arvamusel koostatakse meie enda või teiste institutsioonide initsiatiivil);
- ülevaateid, mis sisaldavad kirjeldust või teavet poliitikavaldkondade, süsteemide, vahendite või kitsamate teemade kohta.

Meie kinnitava avalduse auditi käsitusviisi ülevaade

Meie kinnitavas avalduses esitatud arvamusel põhinevad objektiivsel auditi tõendusmaterjalil, mis on kogutud rahvusvahelistele auditistandarditele vastavate audititestide käigus.

Nagu märgitud meie 2021.– 2025. aasta strateegias, jätkame järgmise, 2021.– 2027. aasta MFRi puhul oma auditi käsitusviisi arendamist ning kasutame kättesaadavaid andmeid ja teavet, mis võimaldab meil jätkuvalt pakkuda tugevat kindlust, tuginedes meie aluslepingust tulenevatele volitustele ja järgides täielikult rahvusvahelisi avaliku sektori auditistandardeid.

Raamatupidamise aastaaruannete usaldusvärsus

Kas ELi raamatupidamise aastaaruannetes esitatakse täielik ja täpne teave?

Komisjoni peadirektoraadid koostavad igal aastal sadu tuhandeid arvestuskirjeid, mis sisaldavad teavet paljudest eri allikast (sealhulgas liikmesriikidest). Me kontrollime, kas arvestusprotsessid toimivad asjakohaselt ning kas nende abil saadavad arvestusandmed on täielikud, korrektselt kajastatud ja ELi finantsaruannetes õigesti esitatud. Raamatupidamise aastaaruande usaldusvärsuse auditeerimisel oleme kasutanud teiste tööle tuginevat töövõttu juba alates oma esimese arvamuse esitamisest 1994. aastal.

- Hindame raamatupidamissüsteemi, veendumaks, et selle abil saab usaldusväärset teavet.
- Kontrollime peamisi raamatupidamisarvestuse protseduure, veendumaks, et need toimivad korralikult.

- Kontrollime analüütiliselt arvestusandmeid, veendumaks, et need esitatakse järjepidevalt ning on põhjendatud.
- Kontrollime vahetult arvestuskirjetest moodustatud valimit, veendumaks, et alustehing on toimunud ja täpselt kajastatud.
- Kontrollime finantsaruandeid, veendumaks, et need kajastavad finantsolukorda õiglaselt.

Tehingute korrektsus

Kas ELi raamatupidamise aastaaruannete aluseks olevad tulutehingud ja kuludena kajastatud maksetehingud on eeskirjadega kooskõlas?

ELi eelarve hõlmab miljoneid makseid toetusesaajatele nii ELis kui mujal maailmas. Suuremat osa neist kulutustest haldavad liikmesriigid. Vajaliku tõendusmaterjali saamiseks hindame neid süsteeme, mille abil hallatakse ja kontrollitakse tulu ning kuludena kajastatud makseid (st lõppmaksed ja eelmaksete tasaarvestused), ja kontrollib tehingute valimit.

Kui asjakohaste rahvusvaheliste auditeerimisstandardite tingimused on täidetud, siis vaatame läbi ja teeme uuesti kontrollid, mida on teinud ELi eelarve täitmise eest vastutavad institutsioonid. Seega võtame täielikult arvesse kõiki nimetatud kontrollide alusel tehtud parandusmeetmeid.

- Hindame tulude ja kulude süsteeme, et määrata kindlaks nende mõjususe tehingute korrektsuse tagamisel.
- Moodustame statistiliste meetodite abil tehingutest valimid, mis võimaldavad meie audiitoritel tehinguid üksikasjalikult testida. Valimisse langenud tehinguid auditeeritakse põhjalikult, sh tavaliselt lõpliku toetusesaaja juures (nt põllumajandustootjad, uurimisasutused ja riigihanke alusel töid või teenuseid pakkuvad ettevõtted), et saada tõendeid selle kohta, et kõik alustehingud on aset leidnud, asjakohaselt kajastatud ning kooskõlas eeskirjadega, mille alusel need maksed on tehtud.
- Vigu analüüsitakse ning need liigitatakse kas kvantifitseeritavateks või mittekvantifitseeritavateks. Kvantifitseeritav viga mõjutab tehinguid, kui eeskirjade kohaselt ei oleks tohtinud makse tegemist heaks kiita. Kvantifitseeritavaid vigu ekstrapoleerides arvutame hinnangulise veamäära igas valdkonnas, mille kohta koostame erihinnangu. Seejärel võrdleme hinnangulist veamäära olulisuse lävega (2%) ning hindame vigade läbivust.
- Meie arvamustes võetakse arvesse nii neid hinnanguid kui ka muud asjakohast teavet, nagu aasta tegevusaruanded ja teiste välisaudiitorite aruanded.
- Faktide õigsuse tagamiseks arutame kõik leiud läbi nii liikmesriikide ametiasutuste kui komisjoniga.

Milline on meie auditi käsitusviis ja metoodika taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste korrektsust käsitleva kinnitava avalduse jaoks?

- Esitame taaste- ja vastupidavusrahastu kulutuste korrektsuse kohta eraldi arvamuse, mis moodustab osa meie kinnitavast avaldusest ELi eelarve kohta. Selle põhjuseks on asjaolu, et meie arvates on taaste- ja vastupidavusrahastu rakendamismudel erinev ja tegu on ajutise instrumendiga. Käesoleva arvamusega püüame anda piisava kindluse maksete kohta ja esitada kinnitavas avalduses sellele arvamusele tuginevat üksikasjalikku teavet (vt [joonis 16](#)).
- Suurem osa meie kindlusest tuleneb substantiivsest testimisest ning järelevalve- ja kontrollisüsteemide hindamisest. Meie kindlust täiendavad iga-aastased tegevusaruanded, iga-aastane haldus- ja tulemusaruanne ning siseauditi talituse aruanded.
- Meie tegevus on kooskõlas rahvusvaheliste auditistandarditega ning sellega tagatakse, et meie auditiarvamusi toetab piisav ja asjakohane auditi tõendusmaterjal.

Joonis 16. Taaste- ja vastupidavusrahastut käsitlev auditiarvamus

Allikas: kontrollikoda.

Kõik kontrollikoja väljaanded on saadaval meie kodulehel: www.eca.europa.eu.
Lisateave kinnitava avalduse auditiprotsessi kohta on esitatud meie **2023. aasta**
aastaruande lisa 1.1.

AUTORIÕIGUS

© Euroopa Liit, 2024

Euroopa Kontrollikoja taaskasutamispoliitika on kehtestatud [Euroopa Kontrollikoja otsusega nr 6–2019](#) avatud andmete poliitika ja dokumentide taaskasutamise kohta.

Kui ei ole märgitud teisiti (nt eraldiseisvates autoriõiguse märgetes), on ELile kuuluv kontrollikoja sisu litsentsitud vastavalt [litsentsile Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\)](#). Reeglina on taaskasutamine lubatud, kui autoriõigustele on viidatud ja muudatused on ära märgitud. Kontrollikoja sisu taaskasutajad ei tohi moonutada selle algset tähendust ega sõnumit. Kontrollikoda ei vastuta taaskasutamise tagajärgede eest.

Kui konkreetses sisus, näiteks kontrollikoja töötajatest tehtud fotodel, on kujutatud tuvastatavaid isikuid, või kui see sisaldab kolmandate isikute teoseid, tuleb teil taotleda täiendavat luba.

Kui luba on saadud, tühistab ja asendab see eespool nimetatud üldise loa ja osutab selgelt mis tahes kasutuspiirangutele.

Järgmiste fotode taaskasutamine on lubatud juhul, kui on ära märgitud autoriõiguste valdaja, allikas ja fotograafide nimed (kui need on ära toodud):

Lk 4: © Euroopa Liit, allikas: Euroopa Kontrollikoda / Sophie Margue.

Lk 48: © Euroopa Liit, allikas: Euroopa Kontrollikoda.

Lk 76: © Euroopa Liit, allikas: Euroopa Kontrollikoda. Hoonete arhitektid: Paul Noël (1988) ja Jim Cledes (2004 ja 2013).

On võimalik, et ELile mittekuuluva sisu kasutamiseks või taasesitamiseks tuleb küsida luba otse autoriõiguse omajatelt.

Lk 9: joonise 1 kujundamisel on kasutatud [Flaticon.com](#) ikoone. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud.

Lk 31: tabeli 1 kujundamisel on kasutatud [Flaticon.com](#) ikoone. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud.

Lk 35: © [Getty Images](#), 2017/vgajic.

Lk 43: © [stock.adobe.com](#) / Bits and Splits.

Lk 47: © [NMA](#).

Lk 52: © [depositphotos.com](#).

Lk 57: © [stock.adobe.com](#) / bluedesign.

Lk 60: © [stock.adobe.com](#) / Max Zolotukhin.

Lk 75: joonise 16 kujundamisel on kasutatud [Flaticon.com](#) ikoone. © Freepik Company S.L. Kõik õigused kaitstud., sümboli ikooni kohandas kontrollikoda, © [stock.adobe.com](#) / Ramziia.

Tööstusomandi õigustega hõlmatud tarkvara või dokumendid, nagu patendid, kaubamärgid, registreeritud disainilahendused, logod ja nimed, ei kuulu kontrollikoja taaskasutamispoliitika alla.

Domeeni europa.eu alla koondatud Euroopa Liidu institutsioonide veebisaitidel leidub linke, mis viivad muudele veebisaitidele. Kontrollikoda ei vastuta nende sisu eest ja soovib teil seetõttu tutvuda nende veebisaitide isikuandmete ja autoriõiguse kaitse põhimõtetega.

Kontrollikoja logo kasutamine

Kontrollikoja logo ei tohi kasutada ilma kontrollikoja eelneva nõusolekuta.

Luxembourg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2024

PDF	ISBN 978-92-849-2711-1	ISSN 2812-1457	doi:10.2865/937692	QJ-AS-24-001-ET-N
Print	ISBN 978-92-849-2746-3	ISSN 2812-1465	doi:10.2865/60345	QJ-AS-24-001-ET-C
HTML	ISBN 978-92-849-2684-8	ISSN 2812-1457	doi:10.2865/757334	QJ-AS-24-001-ET-Q

Lühidalt „2023. aasta ELi auditi lühikokkuvõttest“

2023. aasta ELi auditi lühikokkuvõttes esitatakse ülevaade meie 2023. aasta aastaaruannetest ELi üldeelarve ja Euroopa Arengufondi kohta, milles me esitame oma kinnitava avalduse raamatupidamise aastaaruannete usaldusväärsuse ning nende aluseks olevate tehingute seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. Käsitlesime ka taaste- ja vastupidavusrahastut ning esitame eraldi arvamuse selle kulutuste seaduslikkuse ja korrektsuse kohta. ELi auditi lühikokkuvõttes esitatakse meie peamised leiud ELi eelarve ja Euroopa Arengufondi tulude ja peamiste kuluvaldkondade kohta, ning leiud, mis on seotud eelarve haldamise ja finantsjuhtimisega.

Aruannete täistekstid on kättesaadavad meie veebisaidil eca.europa.eu.

Euroopa Kontrollikoda on ELi sõltumatu välisaudiitor. Teavitame ELi poliitikakujundajaid ja seadusandjaid riskidest, anname neile kindlust, juhime tähelepanu puudustele ja heale tavale ning nõustame ELi poliitika ja programmide juhtimise parandamise alal. Oma tööga tagame ELi kodanikele teabe nende raha kasutamise kohta.

EUROOPA
KONTROLLIKODA

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus